

บทที่ 2

ความสำคัญและปัญหาของทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็น

ในบทนี้จะได้พิจารณาถึงความสำคัญของการมีทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็น (a theory of necessity) ที่เหมาะสม โดยการพยายามเชื่อมโยงให้เห็นว่าทฤษฎีดังกล่าวมีขึ้นเพื่อให้เราสามารถที่จะเข้าใจความหมายของถ้อยคำในลักษณะต่างๆของภาษาที่พูดถึงความจำเป็นได้ เพื่อให้เข้าใจภาษาของตรรกวิทยาแบบแผนที่ใช้กับเรื่องความจำเป็นได้มากขึ้น และเพื่อสร้างความชัดเจนให้กับความเข้าใจที่คนทั้งหลายมีอยู่โดยทั่วไปในเรื่องของความจำเป็นซึ่งเป็นความคิดความเข้าใจที่มีอยู่แล้วก่อนการขบคิดเชิงปรัชญา

อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นที่วิทยานิพนธ์นี้เสนอจะจำกัดขอบเขตอยู่ที่ความจำเป็นที่อาจจะเรียกได้ว่าความจำเป็นในเชิงอภิปรัชญา (metaphysical necessity) ซึ่งไม่กินความกว้างเท่ากับความจำเป็นในเชิงตรรกวิทยา (logical necessity) โดยที่ผู้วิจัยมีแนวโน้มที่จะเห็นว่าเราสามารถที่จะทำความเข้าใจต่อความจำเป็นในเชิงตรรกวิทยาดังกล่าวโดยอาศัยความเข้าใจเรื่องภาษานิยามหรือการให้ความหมายกับถ้อยคำต่างๆที่มีอยู่ในภาษาได้ ความจำเป็นดังกล่าวจึงเป็นเรื่องของภาษา ส่วนความจำเป็นในเชิงอภิปรัชญาที่มุ่งพูดถึงนี้เป็นความจำเป็นของข้อความที่มีฐานอยู่บนสภาพของโลก (กล่าวคือไม่รวมถึงความจำเป็นของการดำรงอยู่ของสิ่ง) แต่กระนั้นก็ตามผู้วิจัยเชื่อว่าความจำเป็นที่วิทยานิพนธ์นี้ให้ความสนใจ ก็ไม่ได้เป็นความจำเป็นในความหมายที่แคบอย่างความจำเป็นในเชิงกายภาพ (physical necessity) ทั้งนี้เนื่องจากฐานที่มาของความจำเป็นในเชิงอภิปรัชญาซึ่งวิทยานิพนธ์นี้มุ่งพูดถึงคือการเป็นสาเหตุ และวิทยานิพนธ์นี้เข้าใจการเป็นสาเหตุในฐานะของสิ่งที่เป็นพื้นฐานของโลก อีกทั้งการเป็นสาเหตุนั้นสามารถจะถูกพิจารณาได้ว่าไม่ใช่เฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทางกายภาพของสิ่งต่างๆ ลักษณะที่เป็นพื้นฐานของโลกดังกล่าวจึงกินความมากกว่าลักษณะทางกายภาพ ดังนั้นขอให้ผู้อ่านพยายามรักษาความแตกต่างในลักษณะของความจำเป็นดังกล่าวนี้ไว้ในใจเสมอเวลาที่พบกับตัวอย่างข้อความแสดงความจำเป็นและเป็นไปได้ต่างๆที่วิทยานิพนธ์นี้พูดถึง โดยอาจจะมีหลายตัวอย่างที่พิจารณาได้ว่าในแง่หนึ่งเป็นเรื่องของความจำเป็นเชิงกายภาพ แต่เมื่อเราเข้าใจว่าเรื่องเชิงกายภาพดังกล่าวเป็นเรื่องของ *การเป็นสาเหตุ* เชิงกายภาพ ตัวอย่างดังกล่าวย่อมเป็นตัวอย่างของความจำเป็นเชิงอภิปรัชญาด้วย ถ้าความเข้าใจที่ว่า การเป็นสาเหตุ นั้นเป็นลักษณะพื้นฐานในเชิงอภิปรัชญาของโลกนี้เป็นสิ่งที่เข้าใจและยอมรับได้

ต่อไปในบทนี้จะทำการพิจารณาถึงประเด็นต่างๆไปตามลำดับคือ 1) การพูดจาในภาษาธรรมดาถึงเรื่องความจำเป็น 2) ความสำคัญของตรรกวิทยาโมดัล (modal logics) ที่มีต่อการพูดจาเหล่านั้น และปัญหาของตรรกวิทยาโมดัลซึ่งมีหลายระบบ 3) การให้ความหมายกับตรรกวิทยาโมดัล

โดยอาศัยกรอบความคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้ 4) ปัญหาต่างๆของการเข้าใจความหมายของโลกที่เป็นไปได้ 5) การนำเอาโมโนทัศน์เรื่องความเป็นสาเหตุมาเข้าใจเรื่องความจำเป็น ซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่การหาคำอธิบายในเรื่องความเป็นสาเหตุที่ไม่ได้อาศัยโมโนทัศน์เรื่องความจำเป็นมาใช้ในบทต่อไป

2.1 การพูดจาในภาษาธรรมดาถึงเรื่องความจำเป็น

เราสามารถพบถ้อยคำต่างๆที่แสดงความจำเป็นได้ในการพูดจាកันในภาษาปกติธรรมดา เช่น "สับวกห้าต้องเท่ากับเก้า", "ถ้านาย ก. เป็นทหารและทหารทุกคนยิงปืนเป็นแล้ว จำเป็นที่นาย ก. จะต้องยิงปืนเป็นด้วย", "นกจำเป็นต้องเป็นสัตว์ปีก", หรือ "ถ้าต้มน้ำบริสุทธิ์ที่ระดับน้ำทะเลแล้ว มันจะต้องเดือดที่อุณหภูมิ 100 องศา" คำว่า "จำเป็น" และ "ต้อง" ดังกล่าวนั้นโดยทั่วไปแล้วเราจะอธิบายเพิ่มได้ว่ามันหมายความว่า "เป็นอย่างอื่นไปไม่ได้" หรือ "ไม่สามารถจะเป็นอย่างอื่นได้" ข้อนี้เองที่ทำให้เห็นได้ว่าจริงๆแล้วความคิดที่เรามีในเรื่องความจำเป็นนั้นเป็นเรื่องเดียวกันกับเรื่อง 'ความเป็นไปได้' (possibility) โดยที่ข้อความที่ยกตัวอย่างมาทั้งหมดนั้นเราสามารถจะพูดเสียใหม่ด้วยถ้อยคำที่พูดถึงความเป็นไปได้โดยที่ยังคงความหมายเดิมไว้ได้ดังนี้ "เป็นไปได้ที่สับวกห้าจะไม่เท่ากับเก้า", "ถ้านาย ก. เป็นทหารและทหารทุกคนยิงปืนเป็นแล้ว เป็นไปไม่ได้ที่นาย ก. จะยิงปืนไม่เป็น", "เป็นไปได้ที่นกจะไม่ใช่สัตว์ปีก", และ "มันเป็นไปไม่ได้ที่ต้มน้ำบริสุทธิ์ที่ระดับน้ำทะเลแล้ว มันจะไม่เดือดที่อุณหภูมิ 100 องศา" (ในหัวข้อถัดไปเราจะได้เห็นถึงการให้คำจำกัดความต่อเครื่องหมายในตรรกวิทยาสัญลักษณ์ที่แทนถ้อยคำที่แสดง "ความจำเป็น" และ "ความเป็นไปได้" ในลักษณะที่ใช้ความคิดทั้งสองมาให้ความเข้าใจแก่กันและกัน)

เมื่อพูดถึงความเข้าใจเรื่อง 'ความจำเป็น' แล้วเรามักจะเข้าใจมันได้อีกว่ากำลังพูดถึงความแน่นอนตายตัวบางอย่าง ด้วยเหตุนี้เองที่ทำให้โมโนทัศน์เรื่อง 'ความเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องเป็นเช่นนั้น' (contingency) นั้นได้ถูกทำให้เข้าใจว่าจริงๆแล้วก็เป็นความเข้าใจชุดเดียวกับทั้ง 'ความจำเป็น' และ 'ความเป็นไปได้' ไปด้วย 'ความเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องเป็นเช่นนั้น' ในที่นี้ ไม่ได้หมายความว่าถึงสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วผันแปรเปลี่ยนแปลงไปได้ และไม่ได้หมายถึงการเป็นสิ่งที่ทำนายให้แน่นอนลงไปไม่ได้ (uncertainty) แต่หมายความว่าถึงสิ่งที่ถ้าเกิดขึ้นแล้วก็ได้ไม่ได้หมายความว่าเกิดขึ้นดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นหรือไม่สามารถที่จะเป็นอย่างอื่นไปได้ โดยทั่วไปแล้ว เวลาที่เราพูดว่าอะไรเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องเป็นเช่นนั้น เรากำลังบอกว่ามัน อาจ จะไม่เกิดขึ้นเช่นนั้นแต่อาจเกิดเป็นอย่างอื่นหรือไม่เกิดขึ้นเลยก็ได้ การเป็น *สิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นแทนสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่* (what might have been) จึงถือเป็นถ้อยคำที่เราใช้พูดจាកันถึงเรื่องความจำเป็นอันหนึ่งด้วย

การพูดจาถึงเรื่องความจำเป็นอีกลักษณะหนึ่งคือสิ่งที่เรียกว่า "ข้อความเชิงแย้งกับข้อเท็จจริง" (counterfactual statement) ซึ่งจะอยู่ในรูปของข้อความที่เป็นเงื่อนไขในลักษณะที่ว่า (สมมติว่าสิ่งที่

เกิดขึ้นจริงนั้นเป็นอย่างหนึ่ง) ถ้าความเป็นจริงเป็นอีกอย่างหนึ่งแล้ว สิ่งอื่นอีกสิ่งหนึ่งจะต้องเกิดขึ้นจริงด้วย ตัวอย่างเช่น "ถ้าฮิตเลอร์ไม่ได้เป็นผู้นำของเยอรมันแล้ว คนยิวจะไม่ล้มตายมากมายอย่างที่เห็น" จะเห็นได้ว่าข้อความดังกล่าวมีลักษณะเหมือนข้อความแสดงเงื่อนไขทั่วไป แต่มีลักษณะพิเศษที่ข้อความส่วนแรกที่เป็นเงื่อนไขนั้นเป็นข้อความที่ผิดไปจากข้อเท็จจริง (สิ่งที่เกิดขึ้นจริงคือฮิตเลอร์ได้เป็นผู้นำของเยอรมัน) สิ่งที่ทำให้ข้อความลักษณะดังกล่าวเป็นเรื่องของความจำเป็นด้วยก็คือ มันกำลังพูดถึงความเป็นไปได้ (possibility) อยู่นั่นเอง

จะเห็นได้ว่าการพูดจาของเราถึงความจำเป็นนั้นสามารถที่จะถูกแสดงโดยถ้อยคำลักษณะต่างๆ กันไปได้มาก แต่เพื่อความสะดวกในการอธิบายให้เข้าใจปัญหาเชิงปรัชญาที่มาจากการพูดจาถึงความจำเป็นเหล่านั้น จะขอเน้นไปที่การพูดว่าอะไร 'จำเป็น', 'เป็นไปได้', 'เป็นไปได้ไม่ได้', และ 'ไม่จำเป็น' อย่างตรงๆ และให้เข้าใจว่าตัวอย่างต่างๆ ที่ให้ในบทนี้นั้นสามารถที่จะเทียบเคียงได้กับถ้อยคำแบบอื่นๆ ที่สามารถพูดถึงความจำเป็นได้อย่างมีความหมายเหมือนกัน ดังที่ได้แสดงให้เห็นมาข้างต้นแล้ว

2.1.1 ปัญหาพื้นฐานทางปรัชญาของการพูดจาในภาษาธรรมดาถึงเรื่องความจำเป็น

เราใช้ภาษาที่พูดถึงความจำเป็นและเป็นไปได้อยู่อย่างทั่วไป แต่ดูเหมือนว่าเมื่อถูกขอร้องให้อธิบายถึงความหมายของข้อความ เช่น "มันเป็นไปได้ที่ขณะนี้ฝนจะตก" หรือ "มันไม่จำเป็นที่ฝนจะตกขณะนี้" คนโดยทั่วไปก็มักจะให้คำอธิบายที่เกือบจะเป็นอัตโนมัติว่า ข้อความแรกหมายความว่ามันไม่จำเป็นที่ตอนนี้ฝนจะไม่ตก และข้อความที่สองหมายความว่ามันเป็นไปได้ที่ตอนนี้ฝนจะไม่ตก และถ้าเราลองถามต่อไปว่าความหมายที่อธิบายมานั้นหมายความว่าอย่างไรอีกครั้งหนึ่ง เราก็คงจะได้รับคำตอบที่นำข้อความที่เราตั้งเป็นโจทย์ครั้งแรกนั้นกลับมาเป็นคำตอบเองเสียเป็นส่วนใหญ่ นี่แสดงให้เห็นว่าจริงๆ แล้วไม่ใช่ที่เราโดยทั่วไปจะมีความเข้าใจในเรื่องของความจำเป็นและเป็นไปได้ที่ชัดเจนและไม่เป็นปัญหา อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี บางทีคนจะพยายามแสดงให้เห็นว่าเราไม่จำเป็นต้องไปเสียเวลาทำความเข้าใจกับเนื้อหาของถ้อยคำที่แสดงความจำเป็นและเป็นไปได้ต่างๆ ที่มีอยู่ในภาษาของเรา ถ้าหากว่าเราสามารถที่จะยอมรับได้ว่ามีทางอื่นที่จะติดต่อสื่อสารหรือใช้ชีวิตได้เป็นปกติเหมือนเดิมโดยไม่ต้องอาศัยถ้อยคำที่มีปัญหาดังกล่าว กล่าวคือเราไม่จำเป็นต้องไปยืนยันว่าอะไรเป็นสิ่งจำเป็น เราก็ยังสามารถจะดำเนินชีวิตต่อไปได้โดยไม่กระทบกระเทือน ตัวอย่างที่ชัดเจนของผู้ที่มีทัศนะดังกล่าวก็คือผู้ที่มีจุดยืนเป็นเชิงประจักษ์นิยม (empiricist) เข็มขันแบบฮูม หรือผู้ที่มีทัศนะแบบไควน์อย่างที่เราจะได้เห็นกันต่อไป

แต่กระนั้นหลายคนซึ่งรวมทั้งผู้วิจัยเองด้วย ก็ยังคิดว่าสิ่งที่เราพูดจาสื่อสารกันอยู่เกี่ยวกับเรื่องความจำเป็นนั้นเป็นสิ่งที่มีความหมายมีความสำคัญ อย่างที่ถ้านำเอาภาษาพวกนี้ออกไปจากการพูดจา

ของเราทั้งหมดแล้วเราจะไม่สามารถแสดงความจริงของโลกที่เราคิดว่ามันมีอยู่ออกมาได้อย่างถูกต้อง กล่าวคือเราคิดว่ามันมีความจริงบางอย่างที่รองรับการพูดจาของเราเกี่ยวกับความจำเป็นและเป็นไปได้ อยู่ ตัวอย่างเช่น สมมติมีคนหนึ่งมาบอกกับเราว่าเป็นไปได้ที่วันนี้ฝนจะตก ส่วนอีกคนหนึ่งยืนยันในทางตรงกันข้ามว่าฝนไม่มีทางตก ปรากฏว่าภายในวันนั้นฝนก็ตกจริงๆ ในกรณีดังกล่าวชัดเจนว่าคนหลังพูดผิด ส่วนคนแรกถูก ถ้าท่านเห็นว่าคำพูดของคนแรกนั้นมีความหมายและให้ความสำคัญกับสิ่งที่เขาบอก และนำร่มติดตัวไปด้วยก่อนออกจากบ้าน อย่างน้อยท่านก็จะไม่เปียกฝน ในอีกกรณีหนึ่งนั้น สมมติว่าท่านถูกรถชน ซึ่งคนชนดังกล่าวคือคนที่อยู่ข้างบ้านของท่านเอง มีความเป็นไปได้สามทางคือ เขาเจตนาชน เขาชนโดยประมาท กับท่านเผลอข้ามถนนโดยไม่มอง ซึ่งเขาพยายามที่จะหักหลบแต่ไม่ทันและถ้าเขาไม่พยายามหักหลบแล้วท่านจะถึงแก่ชีวิต โดยไม่เข้าใจและไม่เห็นถึงความแตกต่างของทางที่เหตุการณ์หนึ่งจะ เป็นอย่างอื่นไม่ได้ ท่านจึงผูกใจเจ็บเพื่อนบ้านคนดังกล่าวไปตลอดชีวิต

จะเห็นได้ว่าความเข้าใจเรื่องการมีความหมายของข้อความที่แสดงความจำเป็นและเป็นไปได้ดังกล่าวนี้มันนำเราให้เข้าไปเกี่ยวกับการถือทัศนะบางอย่างเกี่ยวกับเรื่องทางจริยศาสตร์ ซึ่งถือเอาเรื่องของการมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่เรากระทำลงไปหรือตัดสินใจจะกระทำเป็นพื้นฐานสำคัญ กล่าวคือ ถ้าถามว่าเรานั้นเป็นคนที่เชื่อในทัศนะที่เรียกว่า 'ชะตานิยม' (fatalism) ซึ่งถือว่าทุกอย่างที่เรากระทำนั้นเราเป็นสิ่งที่ จำเป็น ต้องเกิดขึ้นหรือไม่ ถ้าเราตอบว่าใช่ก็แสดงว่าเราเชื่อว่าเราไม่สามารถที่จะกระทำอย่างอื่นได้ และดังนั้นไม่ต้องมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของเราเอง ซึ่งจะทำให้ในที่สุดแล้วเรื่องเกี่ยวกับจริยศาสตร์ทั้งหมดเป็นสิ่งที่ไร้ความหมายไป เพราะเราจะเข้าใจเนื้อหาในลักษณะแนะนำให้กระทำของข้อความเชิงจริยศาสตร์ไม่ได้จริงๆ เนื่องจากเราเลือกกระทำตามคำแนะนำดังกล่าวไม่ได้ ในทางตรงกันข้ามถ้าเราเห็นว่าเราสามารถเลือกกระทำอะไรที่ต่างไปจากที่ได้กระทำมาตามข้อเท็จจริงได้ เราก็จะต้องเชื่อว่าโลกนี้สามารถที่จะดำเนินไปแตกต่างจากที่มันเป็นมาได้ และการเชื่อว่าเหตุการณ์ในโลกนี้อาจจะเกิดขึ้นในทางอื่นได้นั้น ถือเป็นความเข้าใจในทันที (intuition) อันสำคัญซึ่งผู้ที่พยายามเสนอทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็น โดยเฉพาะผู้ที่พยายามเสนอทฤษฎีดังกล่าวผ่านกรอบโครงเรื่องโลกที่เป็นไปได้ อาศัยเป็นเครื่องนำทางอันสำคัญของการพยายามจะถ่ายทอดความเข้าใจในทันทีดังกล่าวให้ออกมาได้อย่างแม่นยำตรงที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยขอให้เข้าใจด้วยว่าแรงจูงใจสำคัญอันหนึ่งและอาจจะสำคัญที่สุดของการทำงานวิจัยนี้ก็คือความมุ่งหวังที่จะสร้างความกระจ่างในรายละเอียดให้กับความเข้าใจในทันทีเรื่องการสามารถเป็นอย่างอื่นได้ของโลก ซึ่งในแง่หนึ่งแล้วพิจารณาได้ว่าเป็นความมุ่งหวังที่เกี่ยวกับการทำให้ความจริงทางจริยศาสตร์ยังเป็นสิ่งที่มีความสำคัญกับเราอยู่ต่อไปด้วย

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะยอมรับได้ว่าถ้อยคำภาษาที่เกี่ยวกับความจำเป็นและเป็นไปได้ในลักษณะดังกล่าว จะยังมีบทบาทสำคัญในชีวิตของเราอยู่ แต่ถ้อยคำดังกล่าวเองก็มีปัญหาพื้นฐานบางอย่างติดตัวอยู่มาโดยตลอด ปัญหาพื้นฐานทางปรัชญาของถ้อยคำที่แสดงความจำเป็นดังกล่าวก็คือที่ว่า เวลาที่เราใช้ถ้อยคำดังกล่าวเหล่านั้นเรากำลังพูดถึงอะไรกันอยู่แน่? ความจริงของโลกในเรื่องความ

จำเป็นและเป็นไปได้มันมีจริงหรือไม่? พื้นฐานที่มาของความคิดในเรื่องดังกล่าวคือสิ่งใดกัน? สิ่งนั้นเป็นแค่เรื่องของความจำเป็นของความหมายที่ถูกให้โดยภาษาหรือไม่?

นักปรัชญาที่มีจุดยืนแบบประจักษ์นิยม (empiricist) นั้นตั้งข้อสงสัยต่อความคิดเรื่องความจำเป็น เนื่องจากประสบการณ์ของเราไม่เคยแสดงให้เห็นให้เราารู้เลยว่าสิ่งใดจำเป็นต้องเป็นเช่นนั้นหรือสามารถจะเป็นอย่างอื่นได้ แสดงแต่เพียงว่ามันแค่ *เป็น* เช่นนั้นเท่านั้น¹ ดังนั้นเราจึงไม่สามารถที่จะถือความคิดเรื่องความจำเป็นอย่างเป็นทางการเป็นจริงเป็นจังในเชิงอภิปรัชญาได้ ที่เดียวที่เราจะพบความจำเป็นได้ก็คือในเรื่องของภาษา ส่วนนอกขอบเขตของภาษาแล้วไม่มีความจำเป็นอยู่ ตัวอย่างในเรื่องภาษาที่พวกประจักษ์นิยมซึ่งได้รับอิทธิพลจาก เดวิด ฮูม (David Hume) คิดว่าเราพูดถึงความจำเป็นได้ก็คือ ความจำเป็นเป็นเพียงเรื่องของการย้อนพิจารณาต่อการตัดสินใจของเราที่จะใช้คำต่างๆไปในทางหนึ่งทางใดเท่านั้น² ตัวอย่างของความจำเป็นดังกล่าวก็คือความจำเป็นของข้อความเชิงวิเคราะห์ (analytic statement) เช่น "ลุงเป็นผู้ชาย" ข้อความดังกล่าวเป็นจริงอย่างจำเป็น หากแต่ความจำเป็นดังกล่าวนี้ไม่ได้มีพื้นฐานอยู่บนอะไรมากไปกว่าความหมายของคำว่า 'ลุง' และ 'ผู้ชาย' เลย ดังนั้น 'จริงอย่างจำเป็น' (necessarily true) จึงมีความหมายเดียวกับ 'จริงเชิงวิเคราะห์' (analytically true)

นักปรัชญาคนหนึ่งที่มีความเห็นต่อเรื่องของความจำเป็นไปในลักษณะที่เพิงกล่าวถึงไป และเป็นบุคคลสำคัญที่ก่อให้เกิดการถกเถียงขึ้นอย่างกว้างขวางในเรื่องดังกล่าวคือ วิลลาร์ด แวน ออร์มัน ไควน์ (Willard Van Orman Quine) สิ่งที่เขาจะพิจารณาได้ว่าเป็นพื้นฐานทางปรัชญาที่เขาใช้ปฏิเสธความคิดเรื่องความจำเป็นก็คือ ความคิดดังกล่าวนั้นขัดแย้งกับข้อเสนอของเขาในเรื่องความแตกต่างระหว่างข้อความเชิงวิเคราะห์ (analytic) กับข้อความเชิงสังเคราะห์ (synthetic) ที่เขาได้แสดงไว้ในงานชิ้นสำคัญของเขาในปี 1953³ ในงานชิ้นดังกล่าวไควน์เสนอว่าไม่มีข้อความเชิงวิเคราะห์ในความหมายที่เคยเข้าใจกันมาแต่เดิมว่าเป็นจริงตลอดไปอย่างที่ไม่ีอะไรจะเปลี่ยนให้มันไม่จริงได้ เขาเห็นว่าเรื่องของความจำเป็นนั้นเป็นเรื่องเดียวกับความเป็นเชิงวิเคราะห์ของข้อความหรือความจริง ดังนั้นการที่เขาปฏิเสธเรื่องความจริงที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ของข้อความเชิงวิเคราะห์จึงเท่ากับเขาได้ปฏิเสธเรื่องความจำเป็นของข้อ

¹ Michael J. Loux, *Metaphysics: A contemporary introduction* (London: Routledge, 1998), pp. 167-168.

² Michael J. Loux, "Introduction: Modality and Metaphysics". in Michael J. Loux., ed. *The Possible and the Actual: Readings in the Metaphysics of Modality* (London: Cornell University Press, 1979), p. 15.

³ W. V. O. Quine, "Two Dogmas of Empiricism". in his *From a Logical Point of View* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 1953)

ความและความจริงทั้งหลายไปด้วย การปฏิเสธความคิดเรื่องความจำเป็นโดยเชื่อมโยงกับเรื่องข้อความเชิงวิเคราะห์นี้จะได้รับการอภิปรายอีกครั้งหนึ่งในส่วนของการพูดถึงปัญหาของตรรกวิทยาโมดัล

อย่างไรก็ตามข้อวิจารณ์ที่มีต่อความคิดเรื่องความจำเป็นที่แสดงออกอยู่ในการใช้ภาษาของเรา ซึ่งเป็นข้อวิจารณ์ที่ตรงไปตรงมามากกว่านั้นก็คือ การใช้ภาษาของเราที่พยายามจะแสดงออกถึงความจำเป็นดังกล่าวนั้นมีความคลุมเคลือและไม่ชัดเจนจนไม่เหมาะจะนำมาพิจารณาและให้ความสำคัญในทางปรัชญา ซึ่งใคร่นึกเช่นกันที่เป็นผู้ให้ข้อวิจารณ์ดังกล่าว ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวทำนองเดียวกับที่ใคร่นึกจะยกขึ้นแสดง แต่จะขอทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นด้วยภาษาที่ไม่เป็นแบบแผน⁴

(ก) จำเป็นที่ 9 มากกว่า 4

(ข) จำนวนของดาวเคราะห์ในระบบสุริยจักรวาล = 9

ดังนั้น (ค) จำเป็นที่จำนวนของดาวเคราะห์ในระบบสุริยจักรวาลจะมีมากกว่า 4

จะเห็นว่าข้ออ้าง 2 ข้อแรกนั้นเป็นจริง แต่ข้อสรุปนั้นเป็นเท็จทั้งคู่ที่ดูเหมือนว่าเราจะได้ข้อสรุปดังกล่าวมาจากหลักการที่ว่า ถ้า x เป็นสิ่งเดียวกับ y แล้ว ทุกคุณสมบัติที่ x มีนั้น y จะต้องมิด้วย แต่ทำไมในเมื่อจำนวนของดาวเคราะห์ดังกล่าวเป็นคือจำนวน 9 แล้ว ข้อสรุปที่ว่าจำนวนของดาวเคราะห์จำเป็นต้องมากกว่า 4 จึงผิด ทั้งๆที่อะไรที่เราพูดกับ 9 ได้ก็ต้องพูดกับจำนวนของดาวเคราะห์ได้ด้วยตาม 'หลักการของความไม่อาจเข้าใจความแตกต่างได้ของสิ่งเดียวกัน' (the principle of indiscernibility of identicals) แต่หลักการดังกล่าวจะให้ข้อสรุปที่สมเหตุสมผลในการอ้างเหตุผลรูปแบบเดียวกันที่เอากฎภาษาที่แสดงความจำเป็นออกไป ดังนี้

(ก) 9 มากกว่า 4

(ข) จำนวนของดาวเคราะห์ในระบบสุริยจักรวาล = 9

ดังนั้น (ค) จำนวนของดาวเคราะห์ในระบบสุริยจักรวาลมากกว่า 4

เราสามารถที่จะเข้าใจปัญหาดังกล่าวเกิดจากการที่ถ้อยคำภาษาที่เกี่ยวกับเรื่องความจำเป็นที่ถูกเพิ่มเติมเข้าไปให้ข้อความหนึ่ง ได้ทำให้ข้อความเดียวกันนั้นเข้าไปอยู่ในบริบทอินเทนชันนัล (intensional context) แทนที่จะเป็นบริบทเอกซ์เทนชันนัล (extensional context) ข้อความที่อยู่ใน

⁴ ตัวอย่างดังกล่าวดัดแปลงมาจากที่ยกไว้ใน Arthur F. Smullyan, "Modality and Description". in Leonard Linsky., ed. *Reference and Modality* (Oxford University Press, 1971), pp. 35.

บริบทแบบหลังนั้นมุ่งความสนใจไปที่วัตถุ (object) หรือกลุ่มของวัตถุที่ข้อความนั้นพูดถึงอยู่เป็นหลัก ดังนั้นเราสามารถที่จะแทนคำบรรยายใดที่เราให้กับวัตถุหรือกลุ่มของวัตถุนั้นด้วยคำบรรยายใหม่ที่ชี้ไปหาวัตถุหรือกลุ่มของวัตถุเดิมเท่านั้นได้ โดยที่ความจริงของข้อความใหม่ดังกล่าว จะไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อย่างที่เรียกว่าแทนกันได้ 'แบบรักษาค่าความจริงไว้' (salva veritate) สำหรับในกรณีที่เราสนใจมองข้อความที่ค่าความจริง (truth-value) ของมันแล้ว เราก็สามารถที่จะแทนถ้อยคำ (expression) ที่ใช้อยู่ในข้อความดังกล่าวด้วยถ้อยคำที่บ่งถึงสิ่งเดียวกันได้อย่างที่ค่าความจริงของข้อความดังกล่าวสามารถถูกรักษาไว้ได้ ในทางตรงกันข้ามภาษาเรื่องความจำเป็นทำให้ความสนใจของเราต่อข้อความนั้นไม่ได้อยู่ วัตถุ, กลุ่มของวัตถุ, หรือค่าความจริง ที่ข้อความนั้นพูดถึงแต่เปลี่ยนไปอยู่ที่คุณสมบัติบางอย่างของวัตถุหรือของข้อความ (ในที่นี้คือความจำเป็นที่วัตถุจะถูกบรรยายได้ในแบบหนึ่ง และความจำเป็นของตัวข้อความนั้น) ทำให้เราไม่สามารถจะแทนข้อความหนึ่งด้วยอีกข้อความหนึ่งที่พูดถึงวัตถุหรือกลุ่มของวัตถุเดียวกันหรือมีค่าความจริงเดียวกันได้อย่างที่สามารถรักษาค่าความจริงไว้ได้

นักปรัชญาพวกหนึ่ง ดังเช่นไควน์มองเห็นว่าเราควรจะแปลข้อความที่อยู่ในบริบทอินเทินชันนัลทั้งหมดให้อยู่ในบริบทเอกซ์เต็นชันนัล เนื่องจากถ้าไม่ทำเช่นนี้เราจะไม่สามารถที่จะมีระบบตรรกวิทยาที่มีความกลมกลืนในตัวเองได้ ซึ่งเท่ากับว่าเราจะไม่สามารถมีความเข้าใจที่ชัดเจนถึงความสัมพันธ์เชิงการอนุมานระหว่างข้อความต่างๆได้ เราจะไม่ว่าข้อความใดแน่ที่สามารถสรุปได้จากข้อความหรือกลุ่มของข้อความหนึ่ง และนี่เองที่ทำให้ภาษาที่เป็นเชิงเอกซ์เต็นชันนัลนั้นเหมาะที่จะนำมาใช้ในการพิจารณาเชิงปรัชญาที่จริงจัง⁵ ในกรณีของภาษาที่พูดถึงเรื่องความจำเป็น เช่น จากตัวอย่างเรื่องจำนวนของดาวเคราะห์ = 9 นั้น นักปรัชญาที่เชื่อมั่นในภาษาปรัชญาเชิงเอกซ์เต็นชันนัลนั้นจะพิจารณาว่าพวกที่ใช้ภาษาที่มีข้อความที่แสดงความจำเป็นดังกล่าวจะอธิบายไม่ได้ว่าทำไมเราจึงได้ข้อสรุปที่ว่า "จำเป็นที่จำนวนของดาวเคราะห์ในระบบสุริยจักรวาลจะมีมากกว่า 4" ไม่ได้ นั่นเท่ากับว่าพวกเขาไม่ได้เข้าใจในสิ่งที่พวกเขากำลังพูดถึงอยู่จริงๆ⁶ สอดคล้องกับที่ไควน์จะเรียกบริบทของภาษาใดที่ข้อความที่บ่งถึงบางสิ่งไม่สามารถถูกแทนด้วยอีกข้อความหนึ่งที่บ่งถึงสิ่งเดียวกันนั้นในแบบเดียวกันได้ว่าเป็นบริบทที่ 'คลุมเครือ' (opaque)⁷ ตรงกันข้ามกับบริบทเอกซ์เต็นชันนัล ที่เขาจะเรียกว่าบริบทที่ 'โปร่งใส' (transparent)

⁵ Michael J. Loux, *Metaphysics: A Contemporary Introduction*, op. cit., p. 169.

⁶ Ibid., p. 170.

⁷ เช่นใน W. V. O. Quine, *Word and Object* (Cambridge, Ma: The M. I. T. Press, 1960), p. 197.

2.2 ตรรกวิทยาโมดัล(modal logic): ความสำคัญและปัญหา

จริงๆ แล้วข้อวิจารณ์ที่มีต่อการใช้ภาษาที่แสดงความคิดเรื่องความจำเป็นที่เราได้เห็นไปในส่วนที่แล้วนั้น เป็นข้อวิจารณ์ที่มีต่อความพยายามที่จะทำให้การพูดจาของเราในเรื่องความจำเป็นนั้นมีแบบแผนจนสามารถจะทำให้เกิดความเข้าใจชัดเจนอย่างที่นักปรัชญาทั้งหลายต้องการได้ ความพยายามดังกล่าวคือการสร้างระบบตรรกวิทยาขึ้นมาจำนวนหนึ่งเพื่อมาใช้กับภาษาที่มีถ้อยคำที่แสดงความจำเป็นอยู่ ระบบตรรกวิทยาดังกล่าวเรียกว่า 'ตรรกวิทยาโมดัล' (modal logic) ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาโดย แครนซ์ เออร์วิง ลูว์อิส หรือ ซี. ไอ. ลูว์อิส (C. I. Lewis) ในช่วงครึ่งแรกของศตวรรษที่ผ่านมา⁸ แต่ทำไมตรรกวิทยาโมดัลที่ถูกพัฒนาขึ้นมามดังกล่าวจึงยังถูกวิจารณ์และปฏิเสธอยู่โดยนักปรัชญาที่เชื่อมั่นในภาษาแบบแผนเชิงเอกซ์เต็นชันนัลอยู่? คำตอบก็คือ จากความพยายามดังกล่าวทำให้เกิดการคิดค้นทฤษฎีของความสัมพันธ์เชิงการอนุมานระหว่างข้อความที่แสดงความจำเป็นขึ้นมาหลายระบบ ทั้งที่ใช้กับระดับข้อความ (propositional modal logic) และที่ใช้กับระดับคุณสมบัติหรือความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ (quantified modal logic) สิ่งที่เป็นปัญหาก็คือแต่ละระบบนั้นให้คำตอบกับคำถามว่าเราจะสามารถสรุปข้อความได้ออกมาได้จากชุดของข้อความที่แสดงความจำเป็นได้ไม่ตรงกัน โดยไม่มีคำตอบที่ชัดเจนว่าความต่างกันนั้นวางอยู่บนพื้นฐานอะไรมากไปกว่าแต่ละระบบนั้นยอมรับในชุดของสัจพจน์ (axioms) หรือข้อความที่ถูกถือว่าเป็นจริงไว้เป็นพื้นฐานโดยไม่ต้องพิสูจน์อย่างแตกต่างกันไป

ความสำคัญอีกประการหนึ่งของตรรกวิทยาโมดัลก็คือการเสนอเครื่องหมายพิเศษขึ้นมาตัวหนึ่งคือ ' $\Rightarrow$ ' โดยเรียกว่า 'เครื่องหมายบ่งนัยแบบเข้มงวด' (strict implication) ซึ่งถูกคิดขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหของเครื่องหมาย ' $\rightarrow$ ' หรือ 'เครื่องหมายบ่งนัยเชิงวัตถุ' (material implication) ซึ่งมีและใช้อยู่ในตรรกวิทยาแบบแผนเป็นธรรมเนียมนิยมมาแต่เดิม ปัญหาของการบ่งนัยเชิงวัตถุก็คือมันมีความหมายที่อ่อนเกินไปที่จะมาใช้เข้าใจการบ่งนัยเชิงตรรกวิทยา (logical implication หรือ logical entailment) นักปรัชญาหลายคนคิดว่า ' $\rightarrow$ ' ไม่สามารถที่จะให้เราสรุปถึงความเชื่อมโยงของข้ออ้างและข้อสรุปในเชิงตรรกวิทยาได้จริง ตัวอย่างเช่น ถ้ามีการอ้างเหตุผลชุดหนึ่งซึ่งทั้งข้ออ้างและข้อสรุปเป็นจริงแล้ว เราจะแน่ใจได้อย่างไรว่าข้อสรุปนั้นเป็นจริง *เนื่องมาจากข้ออ้าง* หรือ ความจริงของข้ออ้าง *บังคับ* ให้เราได้ข้อสรุปมา ถ้าเรายังใช้แต่เครื่องหมายบ่งนัยเชิงวัตถุอยู่เราจะไม่เข้าใจความสัมพันธ์เชิงการบ่งนัยระหว่างข้ออ้างกับข้อสรุปดังกล่าวได้ เนื่องจากเราสามารถสรุปเอา " $p \rightarrow q$ " ออกมาได้จาก

⁸ อย่างไรก็ตามยังมีระบบตรรกวิทยาโมดัลที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาระบบอื่น ๆ อีกนอกจากของลูว์อิส ซึ่งมักจะใช้อักษรภาษาเรียกแทนระบบดังกล่าว เช่น K, T, B ฯลฯ แต่มักจะถือกันว่าลูว์อิสเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุด

การที่ทั้ง "p" และ "q" จริง แต่ทั้งคู่อาจจะเป็นจริงโดยบังเอิญก็ได้ ดังนั้นถ้าเราต้องการจะถ่ายทอดความหมายของการบ่งนัยเชิงตรรกวิทยาออกมาจริงๆ แล้วเราจะต้องแสดงให้เห็นว่าการบ่งนัยจาก p ไปสู่ q นั้นเป็นเรื่องของความจำเป็น เราสามารถที่จะเข้าใจคำจำกัดความของเครื่องหมาย '⇒' ได้โดยอาศัยเครื่องหมาย '□' มาเป็นพื้นฐานของการให้ความหมาย โดยที่จะได้พูดถึงความหมายของ '□' ดังกล่าวและการที่มันสามารถทำให้เข้าใจเครื่องหมาย '⇒' ได้ในสวนต้นของหัวข้อถัดไป

ในหัวข้อย่อยต่อจากนี้จะพูดถึงปัญหาของการมีหลายระบบตรรกวิทยาโมดัล ส่วนหัวข้อย่อยถัดจากนั้นไปจะพูดถึงข้อวิจารณ์ของไควนที่สามารถแยกพิจารณาได้เป็นเอกเทศเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องสารถินิยม (essentialism)

2.2.1 ปัญหาเรื่องความมีหลายระบบของตรรกวิทยาโมดัล

โดยพื้นฐานแล้วตรรกวิทยาโมดัลอาศัยเครื่องมือต่างๆ ภาษาแบบแผนไม่ว่าจะเป็นระดับข้อความหรือระดับคุณสมบัติมาใช้ แต่ได้เพิ่มเครื่องหมายเข้าไปสู่ภาษาดังกล่าวสองตัว คือ '◇' กับ '□' ตัวแรกขอเรียกว่า 'ข้าวหลามตัด' (diamond) ส่วนตัวที่สองขอเรียกว่า 'สี่เหลี่ยม' (square) ตัวแรกเป็นเครื่องหมายแทนวลีที่แสดงความเป็นไปได้ ส่วนตัวที่สองเป็นเครื่องหมายแทนวลีที่แสดงความเป็นจริง ถ้าให้ R แทนข้อความว่า "ฝนกำลังตก" $\Diamond R$ จะแทนข้อความที่ว่า "เป็นไปได้ที่ฝนจะกำลังตก" ส่วน $\Box R$ ก็จะแทนข้อความที่ว่า "จำเป็นที่ฝนกำลังตก" ถ้าเราถามว่าแล้วเครื่องหมายทั้งสองนั้นหมายความว่าอย่างไรและถ้าเรายังจำได้ถึงการใช้ความหมายแก่กันและกันระหว่างความเป็นจริงกับความเป็นไปได้จนทั้งสองเป็นเรื่องเดียวกัน ตรรกวิทยาโมดัลก็ทำแบบเดียวกันกับการให้ความหมายกับเครื่องหมายทั้งสองด้วย โดยเราอาจจะให้ตัวใดตัวหนึ่งเป็นพื้นฐานของการให้คำจำกัดความ (definition) กับอีกตัวหนึ่งก็ได้ กล่าวคือถ้าให้ '◇' เป็นพื้นฐาน, ให้ '=df' แทนการแสดงคำจำกัดความ, และให้ 'p' แทนข้อความใดๆ แล้วละก็ เราจะต้องเข้าใจว่า $\Box p =df \sim \Diamond \sim p$ ถ้าให้ p แทนข้อความใดๆ ก็ได้ ซึ่งในที่นี้จะใช้ข้อความ "ฝนกำลังตก" ก็จะอ่านได้ว่า "จำเป็นที่ฝนกำลังตก" หมายความว่า "ไม่จริงที่เป็นไปได้ว่าฝนจะไม่ได้กำลังตก" และถ้าหากให้ '□' เป็นพื้นฐานแทน เราก็จะได้คำจำกัดความของ '◇' ว่า $\Diamond p =df \sim \Box \sim p$ ซึ่งอ่านว่า "เป็นไปได้ที่ฝนจะตก" หมายความว่า "ไม่จริงที่จำเป็นว่าฝนไม่ได้กำลังตก" ถ้าเราเข้าใจดังนี้แล้ว วลีที่ว่า "เป็นไปได้ที่ไม่ได้ที่..." จะเขียนได้ทั้ง $\Box \sim p$ หรือ $\sim \Diamond p$ ก็ได้ และวลีที่ว่า "เป็นไปได้ที่...จะไม่..." จะเขียนได้ทั้ง $\Diamond \sim p$ หรือ $\sim \Box p$ ก็ได้

ในท้ายหัวข้อที่แล้ว เราได้กล่าวถึงเครื่องหมายพิเศษ '⇒' ซึ่งถูกคิดขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาของเครื่องหมาย '→' หรือ 'เครื่องหมายบ่งนัยเชิงวัตถุ' (material implication) ที่ได้พูดถึงไปแล้ว เมื่อเรา

เข้าใจความหมายของ ' $\Box$ ' ดังที่ได้เห็นไปในย่อหน้าที่ผ่านมา เราก็สามารถที่จะเข้าใจคำจำกัดความของเครื่องหมาย ' $\Rightarrow$ ' ได้โดยอาศัยเครื่องหมาย ' $\Box$ ' มาเป็นพื้นฐานของการให้ความหมายดังนี้ $p \Rightarrow q =df \Box(p \rightarrow q)$ ความหมายดังกล่าวจะทำให้สิ่งที่จะพูดถึงต่อไปนี้นั้นสามารถที่จะเข้าใจได้ง่ายขึ้นด้วย เมื่อเราพอที่จะเข้าใจพื้นฐานของภาษาตรรกวิทยาโมดัลได้บ้างแล้ว ต่อไปจะได้ให้ความสนใจแต่ระบบตรรกวิทยาโมดัลที่ ซี. ไอ. ลูว์อิส ได้สร้างขึ้นไว้⁹ โดยที่แต่ละระบบนั้นรับชุดของสัจพจน์แตกต่างกันออกไป ระบบตรรกวิทยาโมดัลของลูว์อิสที่ต่างกันดังกล่าวมีอยู่ 5 ระบบด้วยกัน ตั้งแต่ S1 ถึง S5 ดังนี้

ระบบ S1 นั้นรับสัจพจน์อยู่ 7 ข้อด้วยกันคือ

1) $(p \cdot q) \Rightarrow (q \cdot p)$	5) $p \Rightarrow \sim\sim p$
2) $(p \cdot q) \Rightarrow p$	6) $[(p \Rightarrow q) \cdot (q \Rightarrow r)] \Rightarrow (p \Rightarrow r)$
3) $p \Rightarrow (p \cdot p)$	7) $[p \cdot (p \Rightarrow q)] \Rightarrow q$
4) $[(p \cdot q) \cdot r] \Rightarrow [p \cdot (q \cdot r)]$	

ระบบ S2 นั้นยอมรับ 7 ข้อข้างบน และเพิ่มอีกข้อหนึ่งเข้าไปคือ

$$8) \Diamond(p \cdot q) \Rightarrow \Diamond p$$

ระบบ S3 ยอมรับสัจพจน์ 7 ข้อตาม S1 และเพิ่มอีกข้อหนึ่งเข้าไปคือ

$$9) (p \Rightarrow q) \Rightarrow (\sim\Diamond q \Rightarrow \sim\Diamond p)$$

ระบบ S4 ยอมรับสัจพจน์ 7 ข้อตาม S1 และเพิ่มอีกข้อหนึ่งเข้าไปคือ

$$10) \Box p \Rightarrow \Box\Box p$$

ระบบ S5 ยอมรับสัจพจน์ 7 ข้อตาม S1 และเพิ่มอีกข้อหนึ่งเข้าไปคือ

$$11) \Diamond p \Rightarrow \sim\Diamond\sim\Diamond p$$

ข้อความที่พิสูจน์ได้จากระบบตรรกวิทยาที่มาก่อนในลำดับจาก S1 ไป S5 ทุกข้อสามารถจะถูกพิสูจน์ได้ด้วยโดยระบบถัดไปตามลำดับดังกล่าว แต่ไม่เป็นไปในทางกลับกัน ดังนั้นระบบตรรกวิทยาแต่ละระบบจึงไม่ได้ให้คำตอบต่อคำถามในเรื่องความสมเหตุสมผลของการอนุมานที่เกี่ยวกับความจำเป็นเหมือนไปทั้งหมด บางสัจพจน์เช่น 10) ก็ดูเหมือนจะมีปัญหาให้ถกเถียงกันอยู่มาก กล่าวคือการพูดว่า "มันจำเป็นที่จะต้องจำเป็นว่า..." นั้นหมายความว่าอย่างไร และมันสามารถที่จะสรุปมาได้จากการ

⁹ ดูรายละเอียดใน C. I. Lewis and C. H. Langford, *Symbolic Logic*, 2nd ed. (New York: Dover,

พูดว่า "มันจำเป็นที่ว่า..." เคยๆ ได้อย่างไร สัจพจน์เดียวกันนั้นสามารถที่จะทำให้เราสรุปข้อความที่อยู่ในรูป $\Box\Box\Box p$

ออกมาได้ด้วย (กล่าวคือเราจะเติมเครื่องหมายเติมเข้าไปข้างหน้าเรื่อยๆ ก็ตัวก็ได้ หรือจะเปลี่ยนเครื่องหมายดังกล่าวให้ตัวใดให้เป็น '~◇~' ก็ได้) ทำนองเดียวกัน เราสามารถที่จะได้พิสูจน์เอาทฤษฎีบทอย่าง $\Box p \equiv \Box\Box p$ หรือ $\Box p \equiv \Box\Box p$ ออกมาได้สามารถจะเปลี่ยนรูปของข้อความออกไปได้อีกมากและไม่จำกัดแบบโดยที่ยังมีความหมายคงเดิมอยู่ ปัญหาที่สำคัญจากข้อความลักษณะดังกล่าวก็คือ ถ้าจะมีคนพอจะเข้าใจว่ามันหมายความว่าอย่างไรกันบ้างแล้ว ก็คงจะมีน้อยคนเต็มที¹⁰

จะเห็นได้ว่าจากความตั้งใจเดิมที่นักปรัชญาจำนวนหนึ่งต้องการจะพัฒนาภาษาแบบแผนเพื่อจะสามารถมาใช้กับถ้อยคำภาษาที่พูดถึงเรื่องความจำเป็นได้อย่างที่จะทำให้เราเข้าใจความสัมพันธ์เชิงการอนุมานระหว่างกันของถ้อยคำเหล่านั้นอย่างเป็นระบบ แต่กลับทำให้เราได้คำตอบที่แตกต่างกันไป ยิ่งกว่านั้นยังไม่ได้ให้คำตอบอะไรในการเลือกระบบตรรกวิทยาโมดัลมาใช้ที่เหมาะสมมากกว่าการพึงข้อพิจารณาจากความเข้าใจในทันที (intuition) ที่ต่างคนก็อาจจะมีอย่างแตกต่างกันไป นี่เป็นเครื่องแสดงว่าถึงแม้พัฒนาการของระบบตรรกวิทยาโมดัลจะมีพัฒนาการอย่างสำคัญในต้นศตวรรษที่ผ่านมา แต่พัฒนาการดังกล่าวนั้นมุ่งเน้นในด้านวากยสัมพันธ์ (syntax) หรือกฎเกณฑ์ต่างๆของมันเป็นสำคัญ ในขณะที่เดียวกัน นักปรัชญาที่พัฒนาระบบตรรกวิทยาตามแนวทางดังกล่าวกลับล้มเหลวในการให้ความเข้าใจที่ครอบคลุมในเชิงอรรถศาสตร์ (semantic) กับระบบตรรกวิทยาโมดัลต่างๆเหล่านั้น¹¹ กล่าวคือเขาไม่ได้บอกเราอย่างเป็นระบบว่าภาษาแบบแผนต่างๆเหล่านั้นมันมีความหมายในแง่ที่ว่าสูตรทั้งหลายในภาษาเหล่านั้นกำลังพูดถึงสิ่งใดอยู่

ก่อนที่เราจะได้พูดถึงพัฒนาการอีกขั้นหนึ่งของตรรกวิทยาโมดัลที่พยายามจะหนีออกจากปัญหาต่างๆที่เราได้พูดมาในหัวข้อนี้ ซึ่งจะพูดถึงในหัวข้อใหญ่ถัดไป ขอให้เราหันไปพิจารณาข้อโจมตีอีกข้อหนึ่งที่มีต่อตรรกวิทยาโมดัลกันก่อน ซึ่งจริงๆแล้วข้อโจมตีดังกล่าวเป็นข้อโจมตีที่มีต่อความคิดที่ว่าเราสามารถที่จะมีความเข้าใจที่เหมาะสมในเรื่องของความจำเป็นได้

2.2.2 ข้อวิจารณ์ของไควนต่อตรรกวิทยาโมดัลที่เกี่ยวกับทัศนะแบบสาร์ตานิยม (essentialism)

ในหัวข้อ 2.1.1 เราได้เกริ่นไปบ้างแล้วเกี่ยวกับทัศนะของไควนที่ปฏิเสธในทัศนเรื่องความจำเป็นเนื่องจากนำมันไปโยงกับเรื่องความเข้าใจที่เรามีต่อข้อความและความจริงเชิงวิเคราะห์ (analytic

¹⁰ Michael J. Loux, "Introduction: Modality and Metaphysics," op. cit., p. 19.

¹¹ Ibid.

truth) แต่ข้อท้าทายของไควนในอีกส่วนหนึ่งนั่นก็คือข้อท้าทายที่มีต่อโครงการของตรรกวิทยาโมดัลโดยรวมด้วย ดังที่จะได้กล่าวถึงต่อไป

ขอให้เราใช้ตัวอย่างเรื่องจำนวนของดาวเคราะห์ = 9 ที่แสดงไว้ในหัวข้อ 2.1.1 มาทำความเข้าใจข้อวิพากษ์ของไควน¹² จากตัวอย่างดังกล่าวการพูดถึงความจำเป็นบวกกับหลักการของความเป็นสิ่งเดียวกันทำให้เราได้ข้อสรุปที่ดูเหมือนจะสรุปได้จากชุดของข้ออ้างที่จริงแต่เป็นข้อสรุปที่เป็นเท็จ ไควนจะอธิบายว่าเป็นเพราะบริบทอินเทนชันนัล ที่ถูกทำให้เกิดขึ้นโดยข้อความที่แสดงความจำเป็นนั้นเป็นเหตุทำให้ความถูกต้องของการอนุมานนั้นสูญเสียไป ถ้าหากว่าจะอธิบายการเกิดความผิดพลาดดังกล่าวในทางอื่นที่ไม่ได้โทษว่าบริบทอินเทนชันนัลเป็นเหตุ แต่หันไปอธิบายว่าเป็นเพราะว่าจริงๆแล้ว "จำนวนของดาวเคราะห์ในระบบสุริยจักรวาล" นั้นไม่ใช่ 'ชื่อ'(name) ที่ทำหน้าที่เรียกวัตถุจริงๆเท่านั้น แต่จริงๆแล้วมันเป็นคำบรรยาย (description) ที่อาจจะเขียนแสดงออกมาได้ว่า 'มีบางสิ่ง x, โดยที่ x นั้นเป็นจำนวนของดาวเคราะห์ในระบบสุริยจักรวาล' ดังนั้น '9' และ 'จำนวนของดาวเคราะห์ในระบบสุริยจักรวาล' นั้นจึงไม่ใช่ชื่อที่ใช้เรียกวัตถุเดียวกันจริง กล่าวคือข้อความ "จำนวนของดาวเคราะห์ในระบบสุริยจักรวาล = 9" จึงไม่ได้เป็นข้อความที่แสดงความเป็นสิ่งเดียวกันที่อยู่ในรูป ' $a = b$ ' จริงๆ เราจึงไม่สามารถใช้หลักการของการเป็นสิ่งเดียวกันสรุปออกมาได้ว่าอะไรที่เราสามารถพูดกับ '9' ได้ก็จะสามารถพูดได้กับ 'จำนวนของดาวเคราะห์ในระบบสุริยจักรวาล' ไปด้วย

แต่ถึงแม้ว่าคำอธิบายความผิดพลาดของการสรุปดังกล่าวจะไปอยู่ที่เรื่องของคำบรรยายก็ตาม ไควนก็ไม่ได้คิดว่าปัญหาของข้อความที่แสดงความจำเป็นนั้นจะหมดไปด้วย กล่าวคือ ถ้าเราวิเคราะห์ข้อความที่เป็นปัญหา "จำเป็นที่จำนวนของดาวเคราะห์ในระบบสุริยจักรวาลจะมากกว่า 4" ในฐานะของข้อความที่มีคำบรรยายปรากฏอยู่ด้วยแล้ว ก็จะสามารถพิจารณาถึง 'ขอบเขต' (scope) ของข้อความที่มีคำบรรยายไปปรากฏอยู่ได้เป็นสองระดับด้วยกัน คือในระดับแรกที่มีข้อความใหญ่ทั้งหมดที่ว่า "จำเป็นที่...จะมากกว่า 4" เป็นขอบเขตของคำบรรยาย และในระดับที่สองที่มีข้อความย่อยที่ว่า "...มากกว่า 4" เป็นขอบเขตของคำบรรยาย จากความเข้าใจดังกล่าวเราจะสามารถวิเคราะห์ข้อความที่เป็นปัญหาในฐานะของข้อความที่มีคำบรรยายปรากฏอยู่ได้สองอย่างด้วยกันคือ

- (1) "มีจำนวนบางจำนวน ที่เป็นจำนวนของดาวเคราะห์ในระบบสุริยจักรวาล และมันต้องมากกว่า 4 อย่างจำเป็น"

¹² ขอให้เข้าใจว่าคำอธิบายเกี่ยวกับตัวอย่างเรื่องจำนวนของดาวเคราะห์ที่จะได้แสดงต่อไปนี้เป็น การสรุปข้อวิพากษ์ของไควนต่อตรรกวิทยาโมดัลที่เขาได้เสนอไว้อย่างค่อนข้างเป็นเชิงเทคนิคในบทที่ 6 ของหนังสือ *Word and Object* ของเขาให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น โปรดดูรายละเอียดจริงๆได้ใน W. V. O. Quine, *Word and Object*, op. cit., โดยเฉพาะหัวข้อที่ 41 และ 43.

และ

- (2) "จำเป็นที่ว่ามีจำนวนบางจำนวนที่เป็นจำนวนของดาวเคราะห์ในระบบสุริยะจักรวาล และมันมากกว่า 4"

เราจะเห็นได้ว่าข้อความที่วิเคราะห์ได้ข้อความที่ (2) นั้นเป็นเท็จอย่างชัดเจน เนื่องจากดาวเคราะห์ในระบบสุริยะจักรวาลอาจจะมีอย่างมากที่สุด 4 ดวงก็ได้ ถ้าวิเคราะห์ในแบบนี้ก็เป็นไปได้ว่าปัญหาของการสรุปผิดพลาดจะอยู่ที่เรื่องของการบรรยายจริงๆ แต่เมื่อเราหันมาพิจารณาข้อความที่วิเคราะห์ได้ข้อที่ (1) แล้ว เราสามารถที่จะเข้าใจว่ามันเป็นข้อสรุปที่เป็นจริงและได้มาอย่างถูกต้องด้วยหลักการของการเป็นสิ่งเดียวกันดังนี้

- (1) จำเป็นที่ 9 มากกว่า 4
 (2) มีบางจำนวนที่จำนวนนั้นเองเป็นจำนวนของดาวเคราะห์ในระบบสุริยะจักรวาล และมันคือ 9
 ดังนั้น (3) มีบางจำนวนที่จำนวนหนึ่งนั้นเองเป็นจำนวนของดาวเคราะห์ในระบบสุริยะจักรวาล และมันมากกว่า 4 อย่างจำเป็น

ในการอ้างเหตุผลดังกล่าว '9' เป็นชื่อเรียกและไม่ใช่คำบรรยาย ดังนั้นข้อสรุปได้มอบคุณสมบัติของความจำเป็นให้กับวัตถุหนึ่ง นี่เป็นกรณีหนึ่งของสิ่งที่เรียกว่า 'เด เร โมดัลลิตี' (de re modality) หรือการพูดถึงความจำเป็นและเป็นไปได้ ของสิ่ง หรือของวัตถุ (ซึ่งแตกต่างจากกรณีของ 'เด ดิคโต โมดัลลิตี' (de dicto modality) หรือการพูดถึงความจำเป็นและเป็นไปได้ ของข้อความ) ซึ่งใคร่นึกว่ามันทำให้เราต้องยอมรับในทัศนะทางปรัชญาที่เรียกว่า 'สารัตถนิยม' (essentialism) ซึ่งมีสาระสำคัญอยู่ที่การเชื่อว่าตัวของวัตถุหนึ่งๆเองมีคุณสมบัติบางอย่างอย่างจำเป็น โดยไม่ขึ้นอยู่กับการบรรยายโดยเราหรือที่ที่เราเข้าใจมันอย่างไร ใคร่นอาจจะยอมรับการพูดถึงความจำเป็นในแบบ เด ดิคโต ได้แต่ต้องอยู่บนเงื่อนไขบางอย่างที่สอดคล้องกับทัศนะของเขาคือคิดว่าข้อความทุกข้อที่เรายอมรับนั้นมีฐานะเป็นสมมติฐานเชิงประจักษ์ (empirical hypotheses) ซึ่งสามารถถูกทำลายและและปรับเปลี่ยนได้โดยประสบการณ์ที่เรามี ซึ่งวางอยู่บนหลักการแบบปฏิบัตินิยม ซึ่งก็ดูเหมือนจะไม่ใช้การพูดถึงความจำเป็นแบบ เด ดิคโต ที่ถูกเข้าใจกันอยู่โดยทั่วไป อย่างไรก็ตามสำหรับการพูดถึงความจำเป็นของตัวสิ่งหรือวัตถุแล้ว เขาเห็นว่ามันเป็นสิ่งที่เข้าใจไม่ได้

ข้อวิจารณ์ที่ใคร่นี้ออกโครงการของตรรกวิทยาโมดัลนั้นเป็นสิ่งที่เราจะต้องนำมาพิจารณาอย่างน้อยก็ในเรื่องที่เกี่ยวกับข้อโจมตีต่อทัศนะแบบสารัตถนิยมนี้ ซึ่งเราจะได้ให้ความสนใจมันอีกครั้งเมื่อข้อเสนอหลักของงานวิจัยนี้ได้รับการพูดถึงแล้ว อย่างไรก็ตามหลังจากที่ใคร่นได้เสนอข้อวิจารณ์ดังกล่าว

ออกมา ก็มีผู้ที่พยายามจะปกป้องการพูดถึงความจำเป็นและเป็นไปได้ในฐานะของสิ่งที่เข้าใจได้ในทางปรัชญาอย่างเป็นระบบ ส่วนหนึ่งก็คือผู้ที่เชื่อมั่นในการสร้างความเข้าใจและนำเอาระบบตรรกวิทยาโมดัลมาใช้เอง นักปรัชญาอย่าง ซอล คริบกี (Saul Kripke), รูธ บาร์คิน มาร์คัส (Ruth Barcan Marcus), หรือ ฮิลลารี พัทนัม (Hilary Putnam) มองเห็นว่าสิ่งที่ไควน์มุ่งโจมตีในความคิดเรื่องความจำเป็นนั้นเป็นการโจมตีแต่เฉพาะแง่มุมในเชิงญาณวิทยาของความคิดเรื่องความจำเป็น (epistemic notion of necessity) เท่านั้น แต่ยังมีอีกแง่มุมหนึ่งในการคิดถึงเรื่องความจำเป็นที่เรียกว่า 'ความจำเป็นเชิงอภิปรัชญา' (metaphysical necessity) ซึ่งไม่ได้เป็นเรื่องของสิ่งที่เรารู้ได้ก่อนประสบการณ์ (a priori)¹³ แต่เป็นสิ่งที่เรารู้ได้จากประสบการณ์ (a posteriori) เช่นความจริงที่ว่าน้ำต้องเป็น H₂O ผู้เขียนคิดว่าสิ่งที่งานวิจัยชิ้นนี้ต้องการเสนอนั้นสอดคล้องกับทิศทางของการมองเรื่องความจำเป็นในลักษณะดังกล่าว ข้อถกเถียงในประเด็นดังกล่าวจึงจะถูกพิจารณาถึงในบทต่อไป ความสำคัญของบทนี้คือเพื่อนำให้ผู้อ่านเข้าใจว่ามีปัญหาอะไรอยู่ที่ไหนบ้างในเรื่องที่งานวิจัยนี้สนใจ ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะได้ถูกพิจารณาเพื่อหาทางออกอย่างเชื่อมโยงกันโดยส่วนต่างๆของงานวิจัยได้อย่างเหมาะสมนั่นเอง

ในหัวข้อต่อไปจะได้อภิปรายถึงความพยายามที่จะแก้ปัญหาของตรรกวิทยาโมดัลที่กล่าวถึงไปในหัวข้อที่ 2.2 นี้ โดยเฉพาะปัญหาเรื่องความมีหลายระบบของตรรกวิทยาโมดัล

2.3 การตีความตรรกวิทยาโมดัลโดยอาศัยกรอบความคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้

ประมาณกลางศตวรรษที่ผ่านมา ได้มีความพยายามพัฒนาวิธีเข้าใจตรรกวิทยาโมดัลที่หันมาเน้นทางด้านความหมายหรืออรรถศาสตร์ของระบบต่างๆที่มีปัญหาเหล่านั้นอย่าง เป็นล่ำเป็นสันมากขึ้น มีนักปรัชญาหลายคนที่ยกปัญหาของตรรกวิทยาโมดัลโดยได้รับอิทธิพลทางความคิดจากแนวคิดของไลบ์นิซ (Leibniz) เรื่องโลกที่เป็นไปได้ (possible worlds) (ไลบ์นิซใช้แนวคิดดังกล่าวนี้ทั้งในบริบทของเรื่องความจำเป็นและเป็นไปได้โดยตรงและบริบทของข้อสงสัยเชิงศีลธรรม) นักปรัชญาที่ว่านั้นก็เช่น รูดอล์ฟ คาร์นัป (Rudolf Carnap),¹⁴ ซอล คริบกี,¹⁵ จาโก ฮินติกกา (Jaakko Hintikka),¹⁶

¹³ Bob Hale, "Modality" in Bob Hale and Crispin Wright, ed., A Companion to Philosophy of Language (Oxford: Blackwell Publishers Ltd., 1997), p. 491.

¹⁴ Rudolf Carnap, Meaning and Necessity (Chicago: University of Chicago Press, 1947)

¹⁵ Saul Kripke, "Semantical Considerations on Modal Logic" reprinted in Leonard Linsky, ed., Reference and Modality (Oxford: Clarendon Press, 1971), pp. 63-72.

¹⁶ Jaakko Hintikka, "The Modes of Modality", reprinted in Michael J. Loux, ed., The possible and The Actual, op. cit., pp. 65-79.

หรือแม้แต่ผู้บุกเบิกตรรกวิทยาโมดัลอย่าง ซี. ไอ. ลูวีส เองก็เคยเหยียดถึงมโนทัศน์ดังกล่าวด้วย¹⁷ อย่างไรก็ตามผู้ที่มื่ออิทธิพลมากที่สุดและถือเป็นตัวแทนของโครงการลักษณะนี้ได้ก็คือ ซอล คีร์บัก ซึ่งผู้เขียนขอ นำเอาวิธีให้ความหมายกับตรรกวิทยาโมดัลของเขามาแสดงอย่างกระชับดังต่อไปนี้¹⁸

เขาเริ่มต้นด้วยการพยายามให้การตีความเชิงอรรถศาสตร์กับระบบตรรกวิทยาโมดัลที่เรียกว่า ระบบ M (ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานของระบบตรรกวิทยาโมดัลอื่นๆหลายระบบ) เขาได้อาศัยกรอบของ ทฤษฎีโมเดล (model Theory) มาสร้างสิ่งที่เรียกว่า 'โครงสร้างเชิงทฤษฎีโมเดลของระบบ M ' ขึ้นโดยเขา ให้มันหมายถึงสามสิ่งอันดับ (ordered triple) (G, K, R) โดยที่ K คือเซตของวัตถุจำนวนหนึ่ง, G คือ วัตถุที่อยู่ในเซต K , และ R คือความสัมพันธ์หนึ่งที่มาบให้แก่สมาชิกของ K โดยเขาต้องการจะให้ K หมายถึงเซตของโลกที่เป็นไปได้ทั้งหมด G หมายถึงโลกที่ปรากฏเป็นจริงอยู่ (actual world) และให้ R แทนความสัมพันธ์ที่ทั่วไปเรียกว่า 'ความสามารถเข้าถึงได้' (accessibility) โดยที่ถ้าโลกใดๆ W จะมี ความสัมพันธ์ดังกล่าวกับโลกใดๆ W' แล้ว หมายความว่าสถานการณ์ทุกอย่างที่เกิดขึ้นในโลก W สามารถที่จะเป็นไปได้ด้วยในโลก W' คีร์บักให้เงื่อนไขของการเข้าใจโครงสร้างเชิงทฤษฎีโมเดลของ ระบบ M นี้ว่า ความสัมพันธ์ดังกล่าวจะมีลักษณะเป็นความสัมพันธ์แบบสะท้อนกลับ (reflexive) กล่าวคือโลกทุกโลกต้องมีความสัมพันธ์ 'สามารถเข้าถึงได้' (accessible) กับตัวเอง

โมเดลใดๆของระบบ M ¹⁹ จะอยู่ในรูปของฟังก์ชันฐานสอง (binary function) ซึ่งจะทำหน้าที่บ่ง ไปหาค่าความจริงหนึ่งๆเมื่อเราแทนประโยคพื้นฐาน (atomic sentences) ของ M และโลกที่เป็นไปได้ ต่างๆให้กับตัวแปรทั้งสองของฟังก์ชันนั้น กล่าวคือโมเดลจะทำหน้าที่ทำให้เราทราบข้อความไหนในภาษา ของระบบ M จะมีค่าความจริงเป็นอย่างไรในโลกที่เป็นไปได้ไหนบ้าง²⁰ แต่การจะทราบค่าความจริงดังกล่าวได้นั้นเราต้องเข้าใจตามชุดของกฎต่อไปนี้ด้วย

¹⁷ See Ruth Marcan Barcus, "A Backward Look at Quine's Animadversions on Modalities" in her *Modalities: Philosophical Essays* (New York: Oxford University Press, 1993.), p. 218.

¹⁸ ความคิดของคีร์บักที่จะได้อธิบายในส่วนนี้นั้นคือสิ่งที่เขาแสดงไว้ในงานของเขาในปี 1963 (ดู note ที่ 15) แต่เนื่องจากงานชิ้นดังกล่าวมีความเป็นเชิงเทคนิคอย่างมาก ผู้เขียนจึงอาศัยแนวทางการอธิบายสรุปของ ไมเคิล เจ ลูซเป็นหลักในที่นี้ ดู Michael J. Loux, "Introduction: Modality and Metaphysics", op. cit., pp. 20-28.

¹⁹ มีอีกชื่อเรียกหนึ่งคือระบบ T โดยเป็นระบบที่ยอมรับสัจพจน์สำคัญคือ $\Box p \rightarrow p$ หรือที่เรียกว่า 'สัจพจน์แห่งความจำเป็น' (Axiom of Necessity)

²⁰ Michael J. Loux, "Introduction: Modality and Metaphysics", op. cit., p. 21:

- (1) ข้อความ $\sim A$ จะจริงในโลก W เมื่อและต่อเมื่อข้อความ A เป็นเท็จในโลก W
- (2) $(A \vee B)$ จะจริงใน W เมื่อและต่อเมื่อ A จริงใน W หรือ B จริงใน W
- (3) $\Diamond A$ จะจริงใน W เมื่อและต่อเมื่อมีอย่างน้อยหนึ่งโลกที่เป็นไปได้ W' อย่างที่โลก W' นั้นสามารถเข้าถึงได้จากโลก W และ A นั้นเป็นจริงใน W'
- (4) $\Box A$ จะจริงใน W เมื่อและต่อเมื่อสำหรับทุกโลก W' อย่างที่โลก W' นั้นสามารถจะเข้าถึงได้จากโลก W และ A เป็นจริงใน W'

กฎข้อ (1) และ (2) นั้นเป็นพื้นฐานให้เราทราบค่าความจริงของข้อความลักษณะอื่นๆที่ใช้สัญลักษณ์ตัวเชื่อม $\&$, $\rightarrow$, และ $\equiv$ ได้ ส่วนกฎข้อ (3) และ (4) นั้นได้แสดงถึงความคิดที่สำคัญมากของการเสนอความเข้าใจข้อความที่เกี่ยวกับความจำเป็นและเป็นไปได้ที่ว่า ข้อความที่จริงอย่างจำเป็นนั้นคือข้อความที่จริงในทุกโลกที่เป็นไปได้ และ ข้อความที่เป็นไปได้ที่จะจริงนั้นคือข้อความที่จริงในอย่างน้อยหนึ่งโลกที่เป็นไปได้ (บนเงื่อนไขของความสัมพันธ์ของความสามารถเข้าถึงได้ที่ได้พูดถึงไป)

ครีบกี้ให้ความหมายกับเรื่องของ 'ความสมเหตุสมผล' (validity) ของรูปแบบของข้อความต่างๆ ในระบบ M ไว้ว่า รูปแบบของข้อความหนึ่งจะถือได้ว่าสมเหตุสมผลในระบบ M เมื่อและต่อเมื่อมันเป็นจริงกับทุกโมเดล (คือทุกการตีความที่เป็นไปได้ถึงรูปแบบและความสัมพันธ์ต่างๆที่เราให้กับวัตถุที่พูดถึงได้โดยภาษาของระบบ M) ในโครงสร้างเชิงทฤษฎีโมเดลของระบบ M กล่าวอีกนัยหนึ่งคือข้อความที่อยู่ในรูปแบบหนึ่งรูปแบบใดจะถือได้ว่าสมเหตุสมผล ในกรณีที่มีเงื่อนไขที่ว่าความสัมพันธ์ของการสามารถเข้าถึงได้มีลักษณะที่เป็นเชิงสะท้อนกลับแล้ว รูปแบบของข้อความดังกล่าวจะเป็นจริงในทุกโลกที่เป็นไปได้ ในทุกรูปแบบของการมอบค่าความจริงให้กับองค์ประกอบระดับพื้นฐานที่สุด (atomic constituents) ของทุกโลกที่เป็นไปได้เหล่านั้น²¹

ครีบกี้ทำให้เราเข้าใจว่าการที่ระบบ M มีสัจพจน์ $\Box A \rightarrow A$ เป็นสัจพจน์หนึ่งนั้นสะท้อนความเข้าใจว่าความสัมพันธ์ของความสามารถเข้าถึงได้ที่เป็นเงื่อนไขที่ให้ไว้โดยระบบ M นั้นทำไมจึงเข้าใจได้ว่ามีลักษณะเป็นเชิงสะท้อนกลับ กล่าวคือเพื่อให้ระบบ M นั้นมีความสอดคล้องในตัวเอง สัจพจน์ดังกล่าวจะต้องสมเหตุสมผลสำหรับระบบ M เอง วิธีที่จะพิสูจน์ความสมเหตุสมผลในทฤษฎีโมเดลก็คือแสดงให้เห็นว่าไม่มีแม้แต่ 1 กรณีที่ทำให้ข้อความที่ต้องการพิสูจน์นั้นๆเป็นเท็จ สำหรับสัจพจน์ดังกล่าวแล้วกรณีเดียวที่จะทำให้มันเป็นเท็จคือ สำหรับโลกเป็นไปได้อันใด W แล้ว $\Box A$ เป็นจริงในโลกนั้นในขณะที่ A ไม่เป็นจริงในโลกนั้น (ขอให้นึกถึงกรณีเดียวที่ข้อความ $p \rightarrow q$ จะเป็นเท็จ คือเมื่อ p เป็นจริงแต่ q เป็นเท็จ) แต่การที่ $\Box A$ จะจริงในโลก W นั้นได้ A ต้องจริงในทุกโลกที่เป็นไปได้ที่มีความสัมพันธ์

²¹ Ibid., p. 22.

ของการสามารถเข้าถึงได้กับ W (จากกฎข้อ (4) ข้างต้น) ดังนั้นถ้าสัจพจน์ดังกล่าวจะเป็นเท็จ A จะต้องเป็นจริงในทุกโลกที่เข้าถึงได้จากโลก W แต่เป็นเท็จในโลก W เอง และกรณีดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อโลก W นั้นไม่ได้มีความสัมพันธ์ของการเข้าถึงได้กับตัวเองด้วย แต่เพื่อไม่ให้กรณีดังกล่าวเกิดขึ้น (เพราะจะทำให้สัจพจน์ของระบบ M ไม่สมเหตุสมผลในระบบของตัวเองขึ้นมา) ระบบ M จึงจำเป็นต้องถือเงื่อนไขของความสัมพันธ์ของการเข้าถึงได้ที่เป็นเชิงสะท้อนกลับดังกล่าว

ครีบกี้ก็ได้แสดงการตีความเชิงอรรถศาสตร์ในลักษณะเดียวกับให้กับระบบ M กับระบบตรรกวิทยาโมดัลอื่นอีก 3 ระบบ คือระบบเบราเวอร์ (Brouwer system), ระบบ S4, และระบบ S5 สิ่งที่เราได้จากการให้การตีความดังกล่าวก็คือความเข้าใจที่ว่า การที่แต่ละระบบตรรกวิทยาโมดัลที่เราพูดถึงยอมรับในสัจพจน์ที่ผิดแผกกันไปบางสัจพจน์นั้นมีพื้นฐานมาจากการยอมรับลักษณะความสัมพันธ์ของความสามารถเข้าถึงได้ที่ได้พูดถึงไปแล้วนั้นแตกต่างกันไป กล่าวคือ กรณที่ระบบเบราเวอร์ซึ่งอาศัยสัจพจน์ของระบบ M เป็นพื้นฐานแต่เพิ่มสัจพจน์ข้อที่ว่า $A \rightarrow \Box \Diamond A$ เข้าไปอีก 1 ข้อนั้น ต้องทำให้ระบบเบราเวอร์ต้องถือเงื่อนไขของความสัมพันธ์ของการเข้าถึงได้ที่เข้มงวดกว่าระบบ M อีกระดับหนึ่ง คือนอกจากความสัมพันธ์ดังกล่าวจะต้องเป็นเชิงสะท้อนกลับเหมือนกับที่เราพูดถึงไปในระบบ M แล้ว (เนื่องจากยอมรับสัจพจน์ที่ใช้อยู่ในระบบ M ด้วย) ความสัมพันธ์นั้นจะต้องเป็นเชิงสมมาตร (symmetrical) ด้วย ซึ่งหมายความว่า ถ้าโลกที่เป็นไปได้หนึ่งใด W มีความสัมพันธ์ของการเข้าถึงได้กับโลกใดๆอื่น W' แล้ว โลก W' นั้นจะต้องมีความสัมพันธ์ดังกล่าวกับโลก W นั้นด้วยในทางกลับกัน ส่วนวิธีที่ครีบกี้แสดงให้เราเข้าใจดังกล่าวก็เป็นไปในทำนองเดียวกับที่ทำการยอมรับสัจพจน์ของระบบ M ที่เราได้เห็นไปแล้ว (จะไม่ขอพูดถึงรายละเอียดในที่นี้)

สำหรับระบบ S4 นั้นเนื่องจากไม่ได้รับสัจพจน์ข้อที่เพิ่มเติมเข้ามาในระบบเบราเวอร์ แต่รับสัจพจน์ของระบบ M เป็นพื้นฐานแล้วเพิ่มสัจพจน์ข้อที่ว่า $\Box A \rightarrow \Box \Box A$ เข้าไปอีก 1 ข้อ จึงไม่จำเป็นต้องมีเงื่อนไขเรื่องความสัมพันธ์ของการสามารถเข้าถึงได้ที่เป็นเชิงสมมาตรแบบระบบเบราเวอร์ แต่ก็ต้องมีเงื่อนไขที่เข้มงวดกว่าระบบ M ในอีกลักษณะหนึ่ง คือความสัมพันธ์ดังกล่าวนอกจากจะต้องเป็นเชิงสะท้อนกลับอย่างถืออยู่ในระบบ M แล้ว ยังต้องเป็นเชิงส่งผ่าน (transitive) ด้วย ซึ่งหมายความว่า ถ้าโลกเป็นไปได้หนึ่งใด W_1 มีความสัมพันธ์ของการเข้าถึงได้ต่อโลกใดๆ W_2 และมีอีกโลกใดๆอีกโลกหนึ่ง W_3 มามีความสัมพันธ์ของการเข้าถึงได้ต่อโลก W_1 ดังกล่าวแล้ว โลก W_3 นั้นจะมีความสัมพันธ์กับโลก W_2 ด้วยเช่นเดียวกัน²²

สุดท้ายสำหรับระบบ S5 แล้ว เนื่องจากยอมรับสัจพจน์ของทั้งระบบเบราเวอร์และระบบ S4 เป็นพื้นฐานจึงมีเงื่อนไขต่อลักษณะความสัมพันธ์ของการเข้าถึงได้ที่เป็นทั้ง เชิงสะท้อนกลับ, เชิงสมมาตร, และเชิงส่งผ่าน ถ้าเรานำความหมายของความสัมพันธ์ทั้งสามลักษณะมาพิจารณารวมกัน

²² Ibid., p. 23.

แล้วจะทำให้เราเข้าใจว่าระบบ S5 ดังกล่าวจะต้องการเงื่อนไขความสัมพันธ์ของการสามารถเข้าถึงได้ซึ่งพิจารณาได้ว่าเป็นเชิงสมมูลกัน(equivalence)²³ ด้วย ซึ่งทำให้เราสามารถ²⁴ เข้าใจได้ว่าทุกโลกที่เป็นไปได้มีความสัมพันธ์ของการเข้าถึงได้กับทุกโลกที่เป็นไปได้ทั้งหมด กล่าวคือ สิ่งที่เป็นไปได้ในโลกนี้จะถือว่าเป็นไปได้สำหรับทุกโลกด้วย

นอกจากการให้การตีความในเชิงอรรถศาสตร์ที่อาศัยกรอบความคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้ที่ ครีบกี้มอบให้กับระบบตรรกวิทยาโมดัลต่างๆในระดับข้อความแล้ว เขายังได้ให้ข้อพิจารณาทำนองเดียวกันกับตรรกวิทยาโมดัลระดับที่พูดถึงคุณสมบัติหรือระดับภาคแสดง หรือถ้าเรียกให้ถูกต้องแล้วจะเรียกว่าตรรกวิทยาโมดัลระดับที่มีการพูดถึงเรื่องการบ่งจำนวน (quantified modal logic) ของระบบต่างๆที่ได้พูดถึงไปไว้ควบคู่กันไปด้วยเช่นกัน โดยตรรกวิทยาโมดัลระดับดังกล่าวนี้ได้อาศัยเครื่องมือและหลักการต่างๆจากตรรกวิทยาภาคแสดงระดับที่หนึ่ง (first order predicate logic) และตรรกวิทยาโมดัลระดับข้อความที่เราพูดถึงไปแล้ว บวกกับสูตรต่างๆเกี่ยวกับเรื่องของความจำเป็นและเป็นไปได้ที่จะมาใช้ในการบ่งจำนวนที่เพิ่มเติมเข้าไปมาใช้

เขาเสนอสิ่งที่เรียกว่า 'โครงสร้างแบบทฤษฎีโมเดลเชิงการบ่งจำนวน' (quantificational model structure) ที่มีลักษณะของโครงสร้างเชิงทฤษฎีโมเดลที่ใช้กับตรรกวิทยาโมดัลระดับข้อความระบบต่างๆแต่สามารถที่จะทำให้บอกถึงเซตของวัตถุที่อยู่ในแต่ละโลกที่เป็นไปได้ได้ด้วย โดยที่ส่วนรวมหรือยูเนียน (union) ของเซตของวัตถุที่อยู่ในแต่ละโลกดังกล่าวเรียกว่า σ ซึ่งเราเข้าใจได้ว่าหมายถึงเซตของวัตถุที่เป็นไปได้ (possible objects) ทั้งหมด โมเดลเชิงการบ่งจำนวน (quantificational model) จะอยู่ในรูปของฟังก์ชันฐานสองที่ทำให้เราได้เซตของ n สิ่งอันดับ (n -tuple)²⁵ ของวัตถุจำนวนหนึ่ง จากการที่เราระบุค่าที่เป็นภาคแสดง (predicate expression) และโลกที่เป็นไปได้ต่างๆลงไป เราสามารถจะเข้าใจเซตที่เราได้จากฟังก์ชันดังกล่าวได้ว่าหมายถึงเซตของวัตถุจำนวนหนึ่งที่ภาคแสดงต่างๆบ่งไปถึง (extension) ในแต่ละโลกที่เป็นไปได้²⁶ กล่าวคือมันทำให้เราทราบว่าเวลาเราพูดถึงภาคแสดงหนึ่ง (เช่น 'เป็นพ่อของนาย ก.', 'เป็นศัตรูกัน') นั้น เรากำลังบ่งถึงวัตถุจำนวนหนึ่งใดที่อยู่ในโลกใดที่มันมีภาคแสดง

²³ Ibid., p. 24.

²⁴ จริงๆแล้ว โครงสร้างเชิงทฤษฎีโมเดลของระบบ S-5 ดังกล่าว ไม่ได้ทำให้เราเข้าใจการสามารถเข้าถึงได้แบบไม่แบ่งแยกในลักษณะดังกล่าว โลกที่เป็นไปได้ทั้งหมดยังถูกแบ่งเป็นกลุ่มย่อยที่เฉพาะภายในกลุ่มเองเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์เข้าถึงได้เหมือนกันหมด แต่เป็นไปได้ที่จะเข้าใจอรรถศาสตร์ของ S-5 อย่างที่เข้าใจ โดยเลือกบ่งถึงเฉพาะ

หนึ่งกลุ่มย่อยดังกล่าวเท่านั้น ดู Ibid., p. 28., Footnote 10.

²⁵ n แทนจำนวนตำแหน่งของวัตถุที่เขียนให้อยู่ในเซตของสิ่งอันดับนั้นได้

²⁶ Michael J. Loux, "Introduction: Modality and Metaphysics," op. cit., p. 25.

ดังกล่าวหรืออยู่ในความสัมพันธ์ดังกล่าว ถ้าเข้าใจได้ง่ายขึ้นอาจจะพูดได้ว่าตรรกวิทยาภาคแสดง (predicate logic) ที่เราใช้กันอยู่พูดถึงสิ่งต่างๆที่อยู่ในโลกที่ปรากฏเป็นจริงโลกนี้ (the actual world) ได้อย่างไร ตรรกวิทยาโมดัลระดับที่เกี่ยวกับการบ่งจำนวนก็พยายามจะทำได้ในแบบเดียวกัน เพียงแต่พยายามจะขยายการพูดถึงดังกล่าวไปยังโลกที่เป็นไปได้อื่นๆและสิ่งที่เป็นไปได้อื่นๆที่อยู่ในแต่ละโลกนั้นด้วย

ครีบกี้พยายามจะทำให้เราสามารถทราบค่าความจริงของข้อความต่างๆและพิสูจน์ความสมเหตุสมผลของสูตรของข้อความต่างๆที่มีส่วนที่เป็นภาคแสดงประกอบกับเครื่องหมายบ่งจำนวนได้อย่างกับที่ทำในระดับของตรรกวิทยาโมดัลระดับข้อความ ซึ่งจะไม่ขอพิจารณาให้ละเอียดลงไปกว่านี้

ในตอนนี้อธิบายให้เราหันมาพูดถึงภาพโดยรวมจากสิ่งที่ครีบกี้ทำกับตรรกวิทยาโมดัล การที่เขาสามารถที่จะให้ความเข้าใจในเชิงอรรถศาสตร์เพิ่มเติมเข้าไปในระบบของกฎเกณฑ์ในการอนุมานต่างๆที่ใช้อยู่ในตรรกวิทยาโมดัลระบบต่างๆนั้นได้ช่วยแก้ปัญหาในด้านการเข้าใจได้ของกฎเกณฑ์เหล่านั้นว่ามันพูดถึงอะไรอยู่ และแต่ละระบบที่แตกต่างกันนั้นเพราะว่าถือความคิดเบื้องหลังอะไรที่ต่างกัน แต่สิ่งสำคัญที่ดูเหมือนว่าอรรถศาสตร์ของโลกที่เป็นไปได้ดังกล่าวให้ก็คือความคิดเรื่อง 'โลกที่เป็นไปได้' แต่ถ้าเราถามว่าโลกที่เป็นไปได้ดังกล่าวนั้นมันมีความหมายถึงอะไรบางอย่างที่มากกว่าการเป็นเรื่องของเครื่องมือเครื่องมือที่ยืมมาใช้จากทฤษฎีเซตหรือไม่ อรรถศาสตร์ของโลกที่เป็นไปได้ดังกล่าวไม่ได้ให้คำตอบอะไรเอาไว้ เนื่องจากเป็นไปได้ที่เราจะถือว่าการพูดว่ามีเซตของ K หรือ U หรือวัตถุที่อยู่ในเซตดังกล่าวเป็นสิ่งที่เราตีความอีกทีหนึ่งเท่านั้นว่านั่นคือเซตของ *วัตถุ* ที่อยู่ใน *โลก* บางอย่าง และจริงๆแล้วมันไม่ได้พูดถึงอะไรที่เป็นเรื่องที่อยู่นอกภาษาแบบแผนโดยตรง ดังนั้นอรรถศาสตร์ของครีบกี้ก็อาจถูกมองได้ว่าไม่ได้ทำให้เราต้องยอมรับในการมีอยู่ของวัตถุใดๆเป็นการเฉพาะด้วยเลย²⁷ แต่กระนั้นก็ตามก็มีนักปรัชญาอีกจำนวนไม่น้อยที่คิดว่าถ้าหากเราจะเข้าใจสิ่งที่ ครีบกี้พูดถึงได้จริงๆแล้ว เราจะต้องคิดว่ามันมีอะไรบางอย่างที่มีลักษณะแบบโลกที่เป็นไปได้อื่นและวัตถุที่เป็นไปได้อื่นนอกจากโลกนี้และวัตถุที่อยู่ในโลกนี้จริง เพราะถ้าไม่เช่นนั้นเราจะเข้าใจไม่ได้ว่าสิ่งที่พูดถึงนั้นเป็นการให้ความหมายกับตรรกวิทยาโมดัลในฐานะของตรรกวิทยาเพื่อเข้าใจเรื่องของความจำเป็นและเป็นไปได้ได้อย่างไร²⁸

แต่ถ้าเข้าใจในแบบหลังดังกล่าวก็มีคนมองว่ามันเหมือนกับเรากำลังสร้างอะไรบางอย่างขึ้นมาในเชิงอภิปรัชญาที่มีลักษณะแปลกประหลาดอยู่พอสมควร ในทางกลับกันมีหลายทัศนะที่มองว่าจริงๆแล้วความคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้นั้นเป็นเพียงการสะท้อนความเข้าใจที่เรามีอยู่โดยทั่วไปก่อนการคิดที่เป็นแบบแผนเชิงปรัชญาให้ปรากฏออกมาให้อย่างเป็นทางการเท่านั้น จริงๆแล้วมันเกือบจะจริงอย่างปฏิเสธไม่ได้เลยว่าโลกที่เป็นอยู่นี้อาจจะไม่ได้เป็นในลักษณะที่มันเป็นอยู่ก็ได้ และไม่ใช่อาจจะเป็นได้

²⁷ Ibid., p. 29.

²⁸ Ibid., p. 30.

ไม่กี่ทางเท่านั้น แต่อาจจะเป็นไปได้อย่างไม่จำกัดทางด้วย อีกทั้งเวลาที่เรารู้ถึงเรื่องของความจำเป็น และเป็นไปได้แล้วเราไม่ได้คิดว่าข้อความที่เราใช้ในลักษณะดังกล่าวไม่ได้มีค่าความจริงอะไร เราคิดว่ามันมีความจริงอะไรที่เป็นพื้นฐานของสิ่งที่เรากำลังพูดถึงอยู่

นักปรัชญาหลายคนนำเอาความเข้าใจเรื่องความจำเป็นที่ได้จากกรอบความคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้ไปใช้ทำความเข้าใจสร้างความกระจ่างให้กับหลายทฤษฎีและหลายปัญหาที่ดูเหมือนว่าแต่เดิมจะไม่มีทางแก้ให้ตกได้ ทั้งๆที่พวกเขาเหล่านั้นก็ไม่ได้สนใจจริงๆกับคำถามที่ว่าจริงๆแล้วโลกที่เป็นไปได้ดังกล่าวนั้นมีอยู่จริงหรือไม่ และถ้ามีอยู่แล้วมันมีธรรมชาติเป็นอย่างไรหรือเราจะเข้าใจมันได้อย่างไรกันแน่ ปัญหาต่างๆที่ได้รับการช่วยเหลือจากเครื่องมือของกรอบความคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้ที่ว่ามี เช่น ปัญหาของระบบตรรกวิทยาที่ใช้กับเรื่องอื่นๆที่เป็นเรื่องเชิงอินเทินชันนัลเหมือนกัน, ปัญหาของข้อความต่างๆที่เป็นเงื่อนไขที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง (counterfactuals), ปัญหาเกี่ยวกับเรื่อง 'ความหมาย' (meaning), ปัญหาการเข้าใจว่าข้อความหรือประพจน์ (proposition) นั้นคืออะไร, ปัญหาเรื่องคุณสมบัติต่างๆ (properties), หรือแม้แต่ปัญหาที่งานวิจัยนี้ให้ความสนใจอย่างปัญหาเรื่องความเป็นสาเหตุ (causality)²⁹ ในหัวข้อต่อไปเราจะสนใจพิจารณาถึงความเข้าใจต่อ 'โลกที่เป็นไปได้' ที่ดูเหมือนว่าจะจะเป็นสิ่งที่อรรถศาสตร์แบบครีบกี้ทำให้เราคิดว่ามันเป็นสิ่งที่มีอยู่จริงนั้นว่า มีอยู่แตกต่างกันไปอย่างไรบ้าง ซึ่งจากการพิจารณาดังกล่าวจะทำให้เราเห็นปัญหาโดยรวมของวิธีเข้าใจเหล่านั้น และเห็นความสำคัญของการหาความเข้าใจต่อความหมายของโลกที่เป็นไปได้แบบใหม่ที่งานวิจัยนี้ต้องการเสนอเป็นหลักในที่สุด

2.4 ปัญหาต่างๆของการเข้าใจความหมายของโลกที่เป็นไปได้

เราอาจจะเข้าใจความพยายามที่ครีบกี้ทำซึ่งเราได้เห็นไปในหัวข้อที่แล้วว่าเป็นการให้อรรถศาสตร์ในระดับที่เป็นแบบแผนมากกว่าสิ่งที่เราจะพิจารณาในหัวข้อนี้ ครีบกี้ไม่ได้บอกว่าโลกที่เป็นไปได้ W หรือเซตของวัตถุที่เป็นไปได้ทั้งหมด U มันหมายถึงอะไรมากไปกว่าความหมายที่มีในทฤษฎีโมเดลหรือทฤษฎีเซต ความต้องการที่จะเข้าใจว่ามันมีอยู่อย่างไรในเชิงอภิปรัชญาจึงถูกเสนอขึ้นจำนวนหนึ่งโดยมุ่งความสนใจไปที่การให้ความหมายแก่ 'โลกที่เป็นไปได้' อันจะนำไปสู่การเข้าใจความหมายของการพูดจาของเราในเรื่องความจำเป็นว่าเรากำลังพูดถึงอะไรอยู่จริงๆ เราสามารถที่จะจำแนกแนวทางการให้คำตอบต่อคำถามเรื่องโลกที่คิดว่ามีอยู่นั้นมีอยู่ในลักษณะใดได้เป็น 4 แนวคำตอบใหญ่ๆด้วยกัน

²⁹ ดูตัวอย่างของวิธีเข้าใจมโนทัศน์ที่เป็นปัญหาโดยอาศัยกรอบความคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้มาช่วยได้ดังนี้ มโนทัศน์ 'คุณสมบัติ' และมโนทัศน์ 'ประพจน์' ในหน้า 25 ของวิทยานิพนธ์นี้ มโนทัศน์เรื่องเงื่อนไขที่ตรงกันข้ามกับข้อเท็จจริงให้ดูที่หน้า 48

เราจะเรียกแนวคำตอบใหญ่นั้นว่า 1) สัจนิยมแบบจัด (extreme realism) 2) สัจนิยมแบบสายกลาง (moderate realism) 3) องค์ประกอบนิยม (combinatorialism) และ 4) นิยายนิยม (fictionalism)

ในหัวข้อนี้เราจะได้พิจารณาเพื่อเข้าใจจุดยืนปัญหาหลักๆ ของ 4 ทศนะข้างต้นไปตามลำดับ หลังจากนั้นเราจะมาดูปัญหาทั้งหมดที่มีร่วมกันในการให้คำตอบเรื่องโลกที่เป็นไปได้ แต่ขอให้เข้าใจว่าข้อพิจารณาที่ผู้เขียนจะได้ทำในส่วนนี้นั้นมุ่งให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมเป็นหลัก ข้อเสนอหลักที่ผู้เขียนต้องการแสดงในงานวิจัยนี้คือความพยายามลักษณะเดียวกันกับท่าที่ทั้ง 4 กล่าวคือผู้วิจัยเชื่อว่าเรายังสามารถอาศัยกรอบความคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้หรืออรรถศาสตร์เชิงแบบแผนตามแนวทางของครีบกี้ มาเข้าใจการพูดจาของเราในเรื่องของความจำเป็นได้อยู่ อีกทั้งเชื่อว่าเราสามารถจะมีความเข้าใจต่อมโนทัศน์โลกที่เป็นไปได้ในระดับอภิปรายที่มากกว่าแค่เรื่องทางแบบแผน หากแต่จุดยืนของผู้เขียนเกี่ยวกับความเข้าใจเรื่องโลกที่เป็นไปได้นั้นต่างออกไปจากแนวทางใหญ่ทั้ง 4 แนว และจะอาศัยการวิพากษ์เปรียบเทียบความได้เปรียบเสียเปรียบตลอดจนอิทธิพลที่ได้รับมาในบางลักษณะจากแนวทางต่างๆ เหล่านั้นเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเข้าใจให้กับแนวทางของผู้เขียน ดังนั้นการพิจารณาและวิพากษ์แนวทางต่างๆ ในระดับที่เข้มข้นขึ้นจะถูกแสดงไว้ในบทที่ 4 ของงานวิจัยนี้ โดยที่จะแสดงให้เห็นว่าข้อเสนอเรื่องโลกที่เป็นไปได้แบบที่อาศัยความเข้าใจเรื่องความเป็นสาเหตุมาเป็นคำอธิบายนั้นสามารถที่จะแก้ปัญหาดังที่เกี่วข้องกับแนวทางเดิมๆ ใดๆ ไร่บ้าง หรือจะได้รับการชี้แจงจากแนวทางต่างๆ เหล่านั้นได้อย่างไรบ้าง การพูดถึงทศนะทั้ง 4 ดังกล่าวในหัวข้อนี้จึงมุ่งที่การทำให้เห็นความสำคัญของบทต่อไปเป็นหลัก

2.4.1 สัจนิยมแบบจัด (extreme realism)

ทศนะดังกล่าวถูกเสนอโดย เดวิด เค. ลูว์อิส (David K. Lewis) เราสามารถที่จะสรุปหลักการสำคัญของทศนะดังกล่าวได้ว่า

- 1) โลกที่เป็นไปได้มีอยู่จริงในแบบเดียวกับที่โลกของเรามี ต่างกันเฉพาะสิ่งที่เกิดขึ้นในนั้นเท่านั้น³⁰
- 2) โลกที่เป็นไปได้ไม่สามารถที่จะอธิบายอย่างทอนลงให้เป็นสิ่งอื่นที่เป็นพื้นฐานกว่าได้ แต่ตัวมันเองเป็นพื้นฐานให้กับสิ่งอื่นได้
- 3) การบอกว่าอะไร 'เป็นสิ่งที่ปรากฏเป็นจริง' (actual) นั้นเป็นแค่การพูดออกไปจากโลกที่เป็นผู้พูดอยู่เท่านั้น เหมือนกับเวลาที่เรารู้ถึง 'ฉัน' หรือ 'ที่นี่' เช่นเดียวกับการบอกว่าอะไรเป็นสิ่งที่ 'เป็นไปได้'

³⁰ David K. Lewis, *Counterfactuals* (Oxford: Blackwell Publishers Ltd, 1973), p. 85.

เหมือนกับการพูดถึง 'คุณ' หรือ 'ที่นั่น' กล่าวคือจริงๆแล้วโลกที่เป็นไปได้ทุกโลกนั้นเป็นจริงเท่ากันหมด เพียงแต่ตัดขาดจากกันในเชิงอวกาศและเวลา³¹ และในเชิงสาเหตุด้วย ถึงแม้ความเข้าใจว่าโลกที่เป็นไปได้ของลิวอิสมักจะถูกโจมตีว่าเป็นสิ่งที่แปลกประหลาดและไม่มีทางพิสูจน์ทราบได้ด้วยวิธีใดๆ ซึ่งแม้แต่ตัวของเขาเองก็ดูเหมือนจะยอมรับในข้อวิจารณ์ประการหลังนี้ด้วย³² แต่เหตุผลสำคัญที่ทำให้เขาเชื่อในความมีอยู่ของมันนั้นคือประโยชน์ในทางปรัชญาที่มันให้กับเรา ดังที่เขากล่าวไว้เองว่า

เช่นเดียวกับที่ดินแดนของเซตเป็นสวรรค์ของเหล่านักคณิตศาสตร์ พื้นที่ทางตรรกวิทยา ก็เป็นสวรรค์ของเหล่านักปรัชญา ทางเดียวคือเราจะต้องเชื่อในดินแดนอันกว้างใหญ่ของสิ่งที่เป็นไปได้ (possibilia) และ ณ ที่นั่นเราจะพบกับสิ่งที่เราต้องการเพื่อจะให้ความพยายามทั้งหลายของเรานั้นก้าวหน้าไป เราจะพบกับสิ่งที่อยู่ที่นั่นซึ่งเราจะทนความคิดในเรื่องต่างๆที่เราถือไว้โดยไม่ได้อธิบายลงไปสู่มันได้ และจากการดังกล่าวจะทำให้เราพัฒนาความเป็นเอกภาพและลดความฟุ่มเฟือยของทฤษฎีที่อาศัยพออย่างพวกเราให้ความสำคัญ...ผลประโยชน์ที่เราจะได้รับเมื่อเทียบกับการต้องยอมรับการมีอยู่ของมันนั้นนับว่าคุ้มค่า สัจนิยมโมดัลนั้นเป็นประโยชน์ ซึ่งมันได้ให้เหตุผลที่ดีกับเราที่จะเชื่อว่ามันเป็นจริง³³

ความเข้าใจเรื่องโลกที่เป็นไปได้ในแบบที่อาจจะเรียกได้ว่าเป็นเชิงรูปธรรมอย่างมากนั้นถูกอ้างว่าสามารถที่จะตอบสนองต่อข้อเรียกร้องของนักปรัชญาที่ต้องการตรรกวิทยาเชิงเอกซ์เต็นชันนัลอย่างที่ได้พูดถึงไปแล้วในหัวข้อ 2.1.1 กล่าวคือ ถ้าเราสามารถที่จะลดทอนมโนทัศน์ที่เป็นปัญหาต่างๆให้สามารถอธิบายได้ด้วยเรื่องของ 'โลก' และ 'วัตถุที่อยู่ในโลก' ได้แล้วสิ่งที่เราพูดถึงเป็นหลักจะเหลือแค่กลุ่มของวัตถุต่างๆไม่เกี่ยวอะไรกับคุณสมบัติของมันจริงๆ ดังนั้นเรื่องของความจำเป็นจึงเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ในบริบทเอกซ์เต็นชันนัล บางคนจึงเรียกความคิดแบบของลิวอิสนี้ว่า 'เอกซ์เต็นชันนัลนิยามใหม่'

³¹ David K. Lewis, *On the Plurality of Worlds*, (Oxford: Blackwell Publishers Ltd, 1986), pp. 70-71.

³² David K. Lewis, *Counterfactuals*, op. cit., pp. 87-88.

³³ ข้อความภาษาอังกฤษคือ "As the realm of sets is for mathematicians, so logical space is a paradise for philosophers. We have only to believe in the vast realm of possibilia, and there we find what we need to advance our endeavours. We find the wherewithal to reduce the diversity of notions we must accept as primitive, and thereby to improve the unity and economy of the theory that is our professional concern." ดู David K. Lewis, *On the Plurality of Worlds*, op. cit., p. 4.

(neo-extensionalism) มโนทัศน์ของสิ่งนามธรรมอย่างเช่น 'คุณสมบัติ' หนึ่งๆ ถูกอธิบายลดทอนโดยอาศัยเครื่องมือของทฤษฎีเซตให้หมายถึงฟังก์ชันจากโลกที่เป็นไปได้ต่างๆ ที่ชี้ไปหาเซตของสิ่งรูปธรรมเฉพาะ (concrete particular) ในโลกที่เป็นไปได้ต่างๆ เหล่านั้นที่มีภาคแสดงเป็นค่าแสดงเป็นค่าบรรยายคุณสมบัตินั้นๆ³⁴ ความเข้าใจดังกล่าวสามารถให้ทางออกจากปัญหาเรื่องการมีวัตถุรองรับค่าบรรยายคุณสมบัติตรงกัน (coextensionality of properties) ได้ กล่าวคือแต่เดิมถ้าเราจะพยายามเข้าใจคุณสมบัติหนึ่งให้เป็นเรื่องของเซตของสิ่งเฉพาะโดยที่สิ่งเฉพาะนั้นจำกัดแต่สิ่งที่อยู่ในโลกนี้แล้ว จะทำให้เราต้องเข้าใจว่าคุณสมบัติ 'เป็นมนุษย์' กับ คุณสมบัติ 'เป็นสัตว์เดินสองขาที่ไม่มีขน' นั้นเป็นคุณสมบัติเดียวกัน เนื่องจากมีเซตของวัตถุที่รองรับค่าบรรยายคุณสมบัติดังกล่าวเป็นเซตเดียวกัน

ประโยชน์ในด้านการอธิบายอื่นๆ ที่เราได้จากความคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้แบบสัญนิยมนี้ นั่นก็อย่างเช่น การอธิบายความหมายของ 'ข้อความ' หรือ 'ประพจน์' (proposition) ต่างๆ ได้ กล่าวคือข้อความหนึ่ง P สามารถถูกเข้าใจได้ว่าหมายถึงเซตของโลกที่เป็นไปได้ที่ข้อความ P เป็นจริงในโลกเหล่านั้น และความสามารถในการให้คำอธิบายในลักษณะลดทอนนี้ นั่นเองที่เป็นจุดแข็งของแนวทางสัญนิยมแบบจัดในการวิพากษ์วิจารณ์แนวทางความเข้าใจโลกที่เป็นไปได้แบบอื่น โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับแนวทางสัญนิยมแบบทางสายกลางที่เราจะพูดถึงในหัวข้อย่อยถัดไปที่ดูเหมือนว่าจะมีความสามารถในการอธิบายน้อยกว่า

แน่นอนว่าปัญหาที่ชัดเจนที่สุดของแนวทางแบบลิวอิสดังกล่าวก็คือสิ่งที่เขาเองเรียกว่า 'การจ้องมองด้วยความไม่เชื่อ' (the Incredulous Stare) ที่มีต่อทฤษฎีของเขา กล่าวคือเราอาจจะยอมรับได้ว่าทฤษฎีของเขานั้นให้ประโยชน์ที่เราต้องการหลายประการ แต่คงจะมีไม่กี่คนเป็นแน่ที่คิดว่าสิ่งที่ได้มาดังกล่าวจะคุ้มค่าจริงๆ กับสิ่งที่ต้องเอาไปแลก กล่าวคือการยอมรับเช่นเดียวกับเขาว่าโลกที่เป็นไปได้ที่มีฐานะไม่ต่างอะไรกับโลกของเรานั้นจะมีอยู่จริง โดยเฉพาะถ้าความสำเร็จของโครงการของเขาในฐานะของทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นที่สามารถให้คำอธิบายเรื่องความจำเป็นและเป็นไปได้ให้หมดไปได้ นั้นยังสามารถที่จะถูกท้าทายและตั้งข้อสงสัยได้อยู่ กล่าวคือ ระยะเวลาที่ผ่านมา มีงานทางปรัชญาอยู่หลายชิ้นด้วยกันที่เสนอข้อวิพากษ์ต่อความสามารถในการวิเคราะห์มโนทัศน์เรื่องความจำเป็นและเป็นไปได้ลงไปสู่สิ่งอื่นหรือโครงการของพวกเขา 'ลดทอนนิยม' (reductionism) อันมีแนวคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้แบบลิวอิสเป็นหัวหอกสำคัญ³⁵ งานดังกล่าวมีจุดร่วมกันในการตั้งข้อสงสัยต่อข้ออ้างความได้เปรียบในการ

³⁴ See Michael J. Loux, *Metaphysics: A Contemporary Introduction*, op. cit., pp. 117-118.

³⁵ ตัวอย่างของงานที่ให้ข้อวิพากษ์ดังกล่าวก็ เช่น Scott A. Shalkowski, "The Ontological Ground of the Alethic Modality", *The Philosophical Review*, Vol. 103, No. 4 (October 1994), pp. 669-688. และ John Divers and Joseph Melia, "The Analytic Limit of Genuine Modal Realism", *Mind* 111 (January, 2002), pp. 15-36.

วิเคราะห์ความคิดเรื่องความจำเป็นได้อย่างไม่เกิดความววนวน (circularity) และเห็นว่าแนวทางการการวิเคราะห์แบบลิวอิสนั้นแม้จะไม่ได้นำเอามโนทัศน์ที่มีเรื่องของความจำเป็นและเป็นไปได้มาใช้โดยตรง แต่มีความเข้าใจบางอย่างต่อข้ออ้างของลิวอิสที่จะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าหากไม่ถือเอามโนทัศน์บางอย่างที่เกี่ยวกับเรื่องความจำเป็นและเป็นไปได้อยู่เป็นพื้นฐาน (primitive) งานบางชิ้นถือว่าในเมื่อโครงการที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดที่จะอธิบายลดทอนมโนทัศน์เรื่องความจำเป็นอย่างสังขนิยมโมดัลยังต้องรับมโนทัศน์เรื่องความจำเป็นบางอย่างเป็นพื้นฐานแล้ว เราจะต้องสรุปว่ามโนทัศน์ดังกล่าวเป็นลักษณะพื้นฐานของโลกอย่างที่ไม่สามารถจะอธิบายลดทอนไปสู่สิ่งอื่นได้

ถ้าข้อวิจารณ์ดังกล่าวเป็นจริงแล้ว ก็จะทำให้เป็นไปได้ว่าสังขนิยมโมดัลอาจจะเป็นทัศนะต่อเรื่องความจำเป็นที่มีปัญหามากที่สุดก็ได้ เนื่องจากความไม่น่าเชื่อถือของสิ่งที่ต้องยอมรับเอาไว้ก่อนว่ามีอยู่บวกกับที่ว่าอาจจะไม่ได้เปรียบจุดยืนแบบอื่นในเรื่องการสามารถวิเคราะห์มโนทัศน์เกี่ยวกับความจำเป็นและเป็นไปได้ เมื่อถึงบทที่ผู้เขียนจะเสนอความเป็นไปได้ของการเข้าใจเรื่องของความจำเป็นโดยอาศัยมโนทัศน์เรื่องความเป็นสาเหตุเป็นพื้นฐาน ข้อวิพากษ์วิจารณ์เรื่องความสามารถในการวิเคราะห์ดังกล่าวจะเป็นข้อท้าทายที่สำคัญอันหนึ่งของสิ่งที่ผู้เขียนต้องการเสนอด้วย

2.4.2 สังขนิยมแบบทางสายกลาง (moderate realism)

ถ้าหากเราจะเข้าใจสังขนิยมแบบทางสายกลางนี้โดยเปรียบเทียบกับสังขนิยมแบบจัดแล้ว เราจะพบความแตกต่างกันในข้ออ้างเรื่องความสามารถในการลดทอนมโนทัศน์ที่มีความคิดเรื่องความจำเป็นและเป็นไปได้ลงไปสู่ความเข้าใจอื่นที่ไม่มีเรื่องทำนองดังกล่าวอยู่ ความสามารถในการลดทอนที่เข้าใจว่ามีต่างกันดังกล่าวมาจากการที่จุดยืนแบบทางสายกลางนั้น ถึงแม้จะต้องการทำให้เรื่องของความจำเป็นและเป็นไปได้นั้นสามารถจะเข้าใจได้ด้วยกรอบความคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้ แต่ไม่ได้คิดว่าเราจะสามารถเข้าใจเรื่องดังกล่าวได้ในแบบที่ลดทอนความจำเป็นบางอย่างออกไปได้อย่างหมดสิ้น ในทางกลับกันกับมองว่าเราจะต้องถือว่าเรื่องของความจำเป็นและเป็นไปได้นั้นเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยชุดของมโนทัศน์บางอย่างที่เกี่ยวกับความจำเป็นบางอย่างมาอธิบายเพื่อเข้าใจอย่างแยกออกจากกันไม่ได้ แต่ความเข้าใจที่เรามีต่อทั้งเครือข่ายของมโนทัศน์ดังกล่าวจะถูกทำให้มีมากขึ้นเองจากการอาศัยกรอบความคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้มาเป็นแกนกลาง

เราจะเห็นได้ว่าสิ่งที่แนวทางแบบสังขนิยมทางสายกลางนำมาใช้เข้าใจความหมายในเชิงอภิปรายของโลกที่เป็นไปได้นั้นโดยส่วนใหญ่แล้วเป็นสิ่งที่มีความเป็นนามธรรม อย่างเช่น คุณสมบัติ, ข้อความ, หรือสภาพการณ์ (state of affairs) ที่สำคัญสำหรับสังขนิยมแบบจัดแล้วสิ่งเหล่านี้คือเป้าหมายของโครงการแบบลดทอนนิยมที่คนอย่างลิวอิสมุ่งหวังจะให้สร้างความกระจ่างให้กับมโนทัศน์

เหล่านี้ด้วยความคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้แบบของเขา นี่เป็นสิ่งที่ทำให้เข้าใจว่าทำไมเราจึงเรียกทัศนะที่เรากำลังพูดถึงนี้ว่าเป็นแบบทางสายกลาง ต่อไปนี้จะได้พิจารณาถึงความคิดที่เป็นตัวแทนของสัญนิยมแบบนี้ 3 แนวคิดด้วยกันตามลำดับ คือที่ถือว่าโลกที่เป็นไปได้คือคุณสมบัติ, เป็นชุดของข้อความ, และเป็นสภาพการณ์

แนวคิดแรกเป็นของ โรเบิร์ต สตาลเนเกอร์ (Robert Stalnaker) โดยเขาถือว่าโลกที่เป็นไปได้นั้นมีธรรมชาติเป็น 'คุณสมบัติ' โลกที่เป็นไปได้อาจมีอยู่จริงเนื่องจากคุณสมบัติสามารถมีอยู่จริงได้โดยที่ไม่ต้องปรากฏเป็นตัวอย่าง (instantiate) ออกมา โดยเขาถือว่าโลกที่เป็นไปได้แบบที่มีธรรมชาติเป็นอยู่อย่างเดียวกับโลกเราที่ไม่มีอยู่จริง³⁶ แต่ปัญหาของการคิดว่าโลกที่เป็นไปได้อาจมีธรรมชาติที่ต่างออกไปจากโลกที่เป็นอยู่ทำให้เวลาเราต้องการจะนำเอาตรรกวิทยาโมดัลซึ่งมีเครื่องหมายพิเศษที่ทำหน้าที่บ่งจำนวนในขอบเขตของโลกที่เป็นไปได้ต่าง ๆ นั้น มันจะไม่รวมโลกนี้เข้าไปด้วยเนื่องจากโลกนี้นั้น *ไม่ใช่* คุณสมบัติ ดังนั้นจึงไม่ใช่โลกที่เป็นไปได้ และดังนั้นจึงไม่สามารถจะให้ความสนใจเดียวกันกับที่ใช้ในเรื่องความจริงจำเป็นและเป็นไปได้มาใช้พูดถึงความจริงที่เกิดขึ้นในโลกนี้ได้³⁷ ซึ่งจะทำให้ความเข้าใจดังกล่าวซับซ้อนเกินไป ปัญหาอื่นโดยทั่วไปของความเข้าใจแบบนี้ก็คือตัวมันเองก็มีความเป็นปัญหาอยู่ในตัวเอง ทำให้ตั้งคำถามได้ว่ามันเหมาะสมหรือไม่ที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องสร้างความกระจ่างให้กับเรื่องของความจำเป็น ยิ่งกว่านั้นการเข้าใจในทัศนเรื่องคุณสมบัตินั้นเกี่ยวข้องกับความเข้าใจเรื่องความจำเป็นและเป็นไปได้อย่างแยกไม่ออก กล่าวคือธรรมชาติของคุณสมบัตินั้นคือสิ่งที่สามารถดำรงอยู่ได้ โดยไม่ *ต้อง* ปรากฏเป็นตัวอย่างออกมาซึ่งถือเป็นความเข้าใจเรื่องความจำเป็นและเป็นไปได้ในลักษณะหนึ่งด้วย จึงทำให้พลังในการวิเคราะห์จึงถูกลดทอนลงไปมากด้วย

แนวความเข้าใจเรื่องโลกที่เป็นไปได้อีกแนวหนึ่งคือแนวที่เข้าใจว่าโลกที่เป็นไปได้นั้นมีธรรมชาติเป็นชุดของข้อความหรือประพจน์ แนวคิดนี้มีผู้ร่วมแนวคิดที่สำคัญคือ โรเบิร์ต อัดัมส์ (Robert Adams)³⁸ โดยมีแนวคิดรวบรวมน่าสนใจว่าโลกที่เป็นไปได้เป็นเซตของข้อความที่สอดคล้องกันจำนวนมากที่สุด (maximal set) ที่จะสามารถตอบคำถามได้ว่าประโยคใดๆที่เราพูดออกมานั้นจริงหรือเท็จในโลกนั้นหรือเปล่า โลก

³⁶ Robert Stalnaker, "Possible worlds", in Michael J. Loux, ed. *The Possible and The Actual*, op. cit., p. 228.

³⁷ Colin McGinn, "Modal Reality", in R. Healey, ed., *Reduction, Time and Reality* (Cambridge: Cambridge University Press, 1981), p. 159.

³⁸ Robert Merrihew Adams, "Theories of Actuality", in Michael J. Loux, ed. *The Possible and the Actual*, op. cit., pp. 190-209.

ที่ปรากฏเป็นจริงคือเซตของข้อความที่เป็นจริงทั้งหมด ข้อความใดที่จริงในทุกเซตของข้อความที่มีฐานะเป็นโลกที่เป็นไปได้ดังกล่าวคือข้อความที่จริงอย่างจำเป็น ข้อได้เปรียบของทฤษฎีแบบดังกล่าวคือมันให้คำตอบเรื่องที่ว่าข้อความใดมีค่าความจริงในเรื่องความจำเป็นเป็นอย่างไรได้แบบตรงไปตรงมากกว่าทฤษฎีสัจนิยมแบบจำกัด แต่กระนั้นข้อด้อยที่ชัดเจนก็คือทฤษฎีนี้ถือว่าข้อความที่จะอยู่ในเซตที่มีฐานะเป็นโลกที่เป็นไปได้นั้นจะต้องเป็นข้อความที่ *อาจจะสามารถ* (could have been) เป็นจริงได้เท่านั้น³⁹ ซึ่งนั่นทำให้มันไม่สามารถจะให้การวิเคราะห์เรื่องของความจำเป็นได้อย่างปราศจากความวกวน อีกทั้งการที่ทฤษฎีดังกล่าวถือเอาความเข้าใจเรื่อง 'ข้อความ' ว่าเป็นสิ่งพื้นฐานที่อธิบายต่อไม่ได้ จึงประสบปัญหาเช่นเดียวกันกับแนวทางแรกที่อาศัยเรื่อง 'คุณสมบัติ' เป็นฐานเข้าใจ คือ ตัวมโนทัศน์เรื่อง 'ข้อความ' เอง ก็เป็นที่ถกเถียงกันมากกว่ามันคืออะไรกันแน่ โดยเฉพาะพวกสัจนิยมแบบจำกัดที่มุ่งเน้นการลดทอนแล้ว 'ข้อความ' ควรจะได้รับความกระจ่างจากกรอบความคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้ที่เป็นรูปธรรมมากกว่า นั่นเท่ากับว่าแนวคิดทางสายกลางแบบฟังก์ชันมโนทัศน์ 'ข้อความ' นี้กำลังทำสิ่งที่กลับหัวกลับหางกันอยู่

แนวอธิบายโลกที่เป็นไปได้แบบสายกลางแนวสุดท้ายในที่นี้คือแนวที่คิดว่าโลกที่เป็นไปได้นั้นอยู่ในรูปของ 'สภาพการณ์' (state of affairs) โดยมี อัลวิน แพลนทิงก้า (Alvin Plantinga) เป็นผู้เสนอแนวคิดคนสำคัญ 'สภาพการณ์' ที่ว่านั้นจะอยู่ในรูปเช่น การที่ฝนตกที่ระนอง, การเป็นคนสูงที่สุดในโลกของทอม, หรือ การเป็นผู้อ่านวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ของคุณอยู่ของ ท่าน เป็นต้น โลกที่เป็นไปได้คือเซตของสภาพการณ์ที่มีความครอบคลุมอย่างมากที่สุด⁴⁰ คล้ายๆกับที่พูดถึงไปในแนวคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้แบบข้อความ สิ่งนามธรรมเชิงสถานการณ์นั้นมีอยู่แต่ไม่ใช่ว่าจะเกิดเป็นจริง (obtain) ทั้งหมด เซตของสิ่งนามธรรมที่ครอบคลุมอย่างที่สุดที่เกิดเป็นจริงก็คือโลกที่เป็นไปได้ของเรานี้นั่นเอง ส่วนโลกที่เป็นไปได้อื่นนั้นคือเซตที่ครอบคลุมที่แคบเป็นไปได้อันจะเกิดเป็นจริงเท่านั้น สิ่งที่น่าสนใจก็คือสิ่งต่างๆที่อยู่ในโลกที่เป็นไปได้ดังกล่าวนี้ แพลนทิงก้าเรียกมันว่า 'วัตถุ' (object) ซึ่งจริงๆแล้วมันคือสิ่งที่เป็นเหมือนคุณสมบัติในบางลักษณะมากกว่า

สิ่งที่แพลนทิงก้าอาจว่าทฤษฎีของตนนั้นเหนือกว่าทฤษฎีอื่นก็คือมันมีความเป็นทฤษฎีที่พูดถึงโลกที่เป็นไปได้ ซึ่งโลกที่เป็นไปได้นั้นไม่ได้เป็นโลกอื่นต่างหากออกไปจากโลกที่ปรากฏเป็นจริงนี้เหมือนที่สัจนิยมแบบจำกัดเสนอ แต่โลกที่เป็นไปได้ของแพลนทิงก้ามีความสัมพันธ์กับโลกนี้อย่างใกล้ชิดมากกว่า มีหลายอย่างในโลกนี้และโลกที่เป็นไปได้มีส่วนร่วมกัน รวมถึงสิ่งที่เรียกว่า

³⁹ Ibid., pp. 204.

⁴⁰ Alvin Plantinga, "Actualism and Possible Worlds," in Michael J. Loux, ed., The Possible and The Actual, op. cit., pp. 258.

'ความเป็นสิ่งเดียวกันข้ามโลก' (transworlds identity หรือ transworlds individuals) ด้วย คุณสมบัติที่สิ่งในโลกนี้มีก็มิอยู่ในโลกที่เป็นไปได้ด้วย ทฤษฎีของแพลนทิงก้ายังนำเอาความคิดเรื่องคุณสมบัติที่เป็นสาระตตะ (essence) ในลักษณะต่างๆมาใช้อีกด้วย

ข้อวิจารณ์หลักที่มีต่อทฤษฎีของแพลนทิงก้าก็คือเรื่องพลังในการอธิบายลดทอนที่สามารถพิจารณาเทียบเคียงได้กับแนวทางอื่นๆที่อยู่ในแบบทางสายกลางนี้ เพื่อที่จะเข้าใจโลกที่เป็นไปได้มันเรียกร้องให้เราเข้าใจมโนทัศน์ต่างๆไว้ก่อนเป็นจำนวนค่อนข้างมาก และไม่ใช่ว่ามโนทัศน์เหล่านั้นจะสามารถเข้าใจได้แบบไม่มีปัญหา ยิ่งกว่านั้น ถ้าจะพิจารณาว่าโลกที่เป็นไปได้ของเขามีความแปลกประหลาดน้อยไปกว่าสิ่งที่ลูว์อิสเสนอมากน้อยเพียงไรนั้น ก็ดูเหมือนว่าถ้าจะแปลกประหลาดน้อยกว่าก็น้อยกว่าไม่มากนัก แต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ที่เราอาจจะได้รับจากความคิดของเขาก็คือความละเอียดละออและใส่ใจกับรายละเอียดต่างๆ ที่จะทำให้มันตอบคำถามต่างๆในเรื่องของความจำเป็นและเป็นไปได้ อย่างเชื่อมโยงกับโลกนี้ ซึ่งผู้เขียนคิดว่ามีอะไรหลายอย่างที่อาจจะนำมาใช้เป็นแนวทางของการสร้างทฤษฎีของความจำเป็นที่เหมาะสมได้

2.4.3 องค์ประกอบนิยม (combinatorialism)

องค์ประกอบนิยมถือว่าโลกที่เป็นไปได้ได้นั้น เกิดจากการนำเอาองค์ประกอบพื้นฐานที่มีอยู่ในโลกที่ปรากฏเป็นจริงนี้มาผสมผสานเรียงตัวกันใหม่ แนวความคิดดังกล่าวได้รับการเสนอไว้อย่างเป็นระบบโดย เดวิด เอ็ม อาร์มสตรอง (David M. Armstrong)⁴¹ โดยสิ่งที่เป็้องค์ประกอบพื้นฐานในการนำมาผสมผสานกันเป็นโลกที่เป็นไปได้ได้นั้นมีอยู่สองประเภทด้วยกัน คือ คุณสมบัติพื้นฐานใดๆ F และวัตถุขั้นมูลฐานใดๆ a จากการที่ a สามารถจะมีคุณสมบัติ F ได้ จะทำให้ผลรวมของสถานการณ์ต่างๆดังกล่าวจะถือว่าเป็นโลกที่เป็นไปได้ ผู้ที่ถือทศนะทำงานองเดียวกันนี้อีกคนหนึ่งคือ แมกซ์ แครสเวลล์ (Max Cresswell)⁴² นั้นเห็นว่าสิ่งที่เป็พื้นฐานของการผสมผสานดังกล่าวคือสิ่งที่เรียกว่า 'อะตอม' การเรียงตัวกันของอะตอมดังกล่าวในแบบหนึ่งจะทำให้โลกมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันออกไปโลกที่เป็นไปได้อื่นจึงคือการเรียงตัวอีกแบบหนึ่งของอะตอมพื้นฐานเหล่านั้นในแบบที่ต่างออกไปจากที่เรียงกันอยู่จริงๆในโลกนี้

⁴¹ D. M. Armstrong, *A Combinatorial Theory of Possibility* (Cambridge: Cambridge University Press, 1989)

⁴² Max Cresswell, "The World Is Everything That Is the Case" in Michael J. Loux, ed., *The Possible and The Actual*, op. cit., pp. 129-145.

ทั้งสองคนมองว่าสิ่งที่ตนเสนอนั้นเป็นรูปแบบของโลกที่เป็นไปได้ที่เข้าใจได้ว่าเป็นของที่มีอยู่ในโลกนี้ (actualistic) ซึ่งตรงกันข้ามกับสัญนิยมแบบจัดของลูว์อิสที่เครสเวลล์จะเรียกว่าเป็นแนวทางแบบที่พูดถึงสิ่งที่เป็นของโลกอื่นที่ไม่ใช่โลกนี้ (possibilist) อาร์มสตรองนั้นเห็นว่าการรวมตัวกันของสิ่งมูลฐานที่ว่ามันจะต้องมีข้อจำกัดบางอย่างที่จะทำให้การรวมตัวในบางรูปแบบนั้นไม่สามารถจะมีได้ ซึ่งจะทำให้สิ่งที่เป็นไปได้มันไม่มีทางเกิดขึ้นได้ แต่ปัญหาของการเข้าใจในแบบดังกล่าวก็คือมีความเป็นไปได้ดังกล่าวที่จะถูกกันออกไปทั้งที่มันน่าจะเป็นไปได้ กล่าวคือตามความเข้าใจดังกล่าวทำให้เป็นไปได้ที่จะมีสิ่งมูลฐานมากกว่าที่เป็นอยู่ เพราะสิ่งมูลฐานนั้นต้องไม่ได้เกิดจากการรวมตัวกันของสิ่งมูลฐานอื่นที่มีอยู่⁴³

ผู้เขียนมีความคิดเห็นเป็นบวกต่อแนวการอธิบายโลกที่เป็นไปได้ในแบบนี้พอสมควร เนื่องจากแนวทางที่ผู้เขียนจะเสนอในการเข้าใจโลกที่เป็นไปได้นั้นมีบางสิ่งที่ได้รับอิทธิพลมาจากความคิดแนวนี้

2.4.4 นิยายนิยาม (Fictionalism)

ทัศนะแนวมองว่าโลกที่เป็นไปได้นั้นมีธรรมชาติเสมือนกับนิยายเรื่องหนึ่งที่มีความสอดคล้องกันในตัวเอง นิยายที่สามารถจะให้ภาพของสถานการณ์ที่เป็นไปได้ในอีกแบบหนึ่ง ถ้าเราสามารถที่จะเขียนนิยายเรื่องหนึ่งที่เราสามารถที่จะเข้าใจสิ่งที่ถูกเขียนอยู่ได้อย่างไม่ขัดแย้งกันแล้ว อะไรที่อยู่ในนิยายเล่มนั้นได้ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ความเข้าใจเรื่องการเมืองของบุคคลหรือสิ่งเดียวกันระหว่างโลกที่เป็นไปได้ (transworld identity) จะสามารถเข้าใจได้ในแบบเดียวกับที่เราเข้าใจว่านิยายหลายเรื่องสามารถที่จะพูดถึงสิ่งเดียวกันได้อย่างไม่เป็นปัญหา

ทัศนะแบบนี้ถูกเสนอโดย กิเดียน โรเซน (Gideon Rosen)⁴⁴ ถ้าจะเข้าใจในเชิงเทคนิคแล้ว สิ่งที่เขาเรียกร้องให้เราทำกับภาษาที่พูดถึงโลกที่เป็นไปได้ในแบบเดิมก็คือ ให้เราละเว้นการต้องยอมรับในการมีอยู่ของบางสิ่งที่ถูกพูดถึงจากวิธีพูดดังกล่าว เขาสร้าง 'คำนำหน้า' (prefix) สำหรับใส่ไว้หน้าข้อความของตรรกวิทยาโมดัลระดับบ่งจำนวนที่มีอยู่ เพื่อให้เราไม่ต้องยอมรับสิ่งที่ข้อความนั้นบ่งไปถึงว่ามีอยู่จริงๆ แต่ความพยายามดังกล่าวนั้นถูกตั้งข้อสงสัยว่ามันให้ประโยชน์อะไรจริงๆหรือไม่ กล่าวคือการเรียกร้องให้เราไม่ต้องยอมรับอะไรจากทฤษฎีของความจำเป็นแบบหนึ่ง จะทำให้เราเข้าใจว่าผู้เรียกร้องดังกล่าวนี้หมายความว่าอย่างไรกันแน่ในการใช้ภาษาพูดถึงความจำเป็นและเป็นไปได้ กล่าวคือ

⁴³ See Jaegwon Kim, "Possible Worlds and Armstrong's Combinatorialism," *The Canadian Journal of Philosophy* 16 (December 1986), pp. 595-612.

⁴⁴ Gideon Rosen, "Modal Fictionalism", *Mind* 99, (July, 1990)

เขาเองนั้นยอมรับอะไรอยู่ในการบอกว่า "ที่ว่าเป็นไปได้ที่ฝนจะตกในตอนนี้นั้นเป็นไปได้" หรือถ้าจะพูดโดยเชื่อมโยงกับมโนทัศน์เรื่องนิยายแล้วก็คือ ตกลงแล้วที่เขาบอกว่านิยายเรื่องนั้นเรื่องนี้เป็นไปได้ นั้น เขาเข้าใจความเป็นไปได้มันอย่างไร?

ข้อวิจารณ์อื่นที่มีต่อแนวทางดังกล่าวก็เช่นที่บอกว่า จริงๆแล้วการมองโลกที่เป็นไปได้ในฐานะของนิยายนั้นไม่สามารถจะสะท้อนทางเลือกอื่นที่โลกอาจจะเป็นไปได้จริง นิยายนั้นเขียนอะไรไว้ก็ได้และไม่จำเป็นว่ามัน อาจ จะเป็นเช่นนั้นได้ แต่ถ้าเราวางเงื่อนไขให้โลกที่เป็นไปได้นั้นคือนิยายชนิดที่อาจจะเป็นจริงได้แล้ว ก็จะไม่เจอกับความวุ่นในการอธิบายเหมือนกับแนวทางอื่นๆบางแนวที่เราได้พิจารณาไปแล้ว นอกจากนั้นเรายังสามารถที่จะเข้าใจได้ด้วยว่ามีบางโลกที่เป็นไปได้อันที่ไม่สามารถจะแสดงออกมาเป็นนิยายได้จริงๆ โลกที่เป็นไปได้อาจจะมีรายละเอียดอยู่อย่างไม่จำกัดแต่นิยายนั้นดูเหมือนว่ายังต้องมีความจำกัดอยู่ เพื่อที่จะทำให้นิยายมีความสามารถในการแสดงภาพของโลกที่เป็นไปได้ที่มีความซับซ้อนเพียงพอได้จริง เราจะต้องทำให้นิยายดังกล่าวอยู่ในรูปของภาษาแบบแผนมากยิ่งขึ้น จนในที่สุดแล้วเราจะเข้าใจไม่ได้ว่ามันเป็นนิยายอย่างที่เรารู้ได้อย่างไร

2.4.5 ปัญหาโดยรวมของวิธีเข้าใจความจำเป็นโดยกรอบความคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้

เท่าที่ผ่านมาเราได้พิจารณาปัญหาของแนวทางการอธิบายความหมายของโลกที่เป็นไปได้ในแนวทางต่างๆเป็นการเฉพาะแนว กันอย่างกว้างๆไปแล้ว ปัญหาหลายอย่างที่ถูยกยกขึ้นมา นั้นมาจากคนที่แม้ไม่เห็นด้วยกับทัศนะที่ถูกวิจารณ์ แต่ก็ไม่ได้ปฏิเสธความสามารถโดยรวมของการอาศัยกรอบความคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้มาใช้เข้าใจเรื่องของความจำเป็นและเป็นไปได้ ดังนั้นในส่วนนี้เราจะลองมาดูตัวอย่างของข้อวิพากษ์ที่มีต่อโครงการของการอธิบายเรื่องโลกที่เป็นไปได้โดยรวมว่าอยู่ในลักษณะใดได้บ้าง ในที่นี้จะขอยกข้อวิพากษ์ของ โจนาธาน แฮริสัน (Jonathan Harrison)⁴⁵ ที่คิดว่าสามารถเป็นตัวแทนของข้อวิจารณ์อื่นๆที่มีต่อโครงการเรื่องโลกที่เป็นไปได้ ซึ่งเราจำเป็นที่จะต้องนำข้อวิจารณ์ต่อไปนี้มาพิจารณาด้วยในการเสนอทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นที่เหมาะสม

- (1) ข้อวิจารณ์ที่ว่ากรอบคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้ทำให้เรื่องของสิ่งที่จำเป็นต้องเป็นกลายเป็นเรื่องของสิ่งที่เป็นอย่างไป⁴⁶ กล่าวคือเวลาที่เรากำหนดกรอบเรื่องโลกที่เป็นไปได้บอกว่าจะอะไรเป็นสิ่งจำเป็นนั้น จะหมายความว่าสิ่งนั้นมีอยู่หรือเป็นเช่นนั้นอยู่ในทุกโลกที่เป็นไปได้ แฮริสันมองว่าจะอะไรที่เกิดขึ้นใน

⁴⁵ Jonathan Harrison, "The Impossibility of 'Possible' World", *Philosophy* 74 (January, 1999), pp. 5-28.

⁴⁶ *Ibid.*, p. 7.

ทุกโลกที่เป็นไปได้ นั้นเป็นสิ่งที่เป็นอยู่ แล้วในขณะที่พูด ไม่ได้สะท้อนความเข้าใจเข้าใจว่า อะไรเป็นสิ่งที่ จำเป็นต้องเป็น ออกมาจริงๆ เราอาจจะเข้าใจข้อวิจารณ์ดังกล่าวได้ในอีกทางหนึ่งว่า กำลังถามเราอยู่ว่า "ทำไมเราจึงคิดไม่ได้ว่าสิ่งที่เป็นเหมือนกันหมดในทุกโลกจะเป็นสิ่งที่ เป็นแค่ ความบังเอิญ (ไม่ใช่ความจำเป็น)?"

- (2) ข้อวิจารณ์ที่ว่าทำไมข้อความที่เกี่ยวกับความจำเป็นจะต้องถูกอธิบายด้วยโลกที่เป็นไปได้ แทนที่จะใช้ข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่มาเป็นตัวตัดสินว่าข้อความนั้นจริงหรือเท็จ⁴⁷
- (3) ข้อวิจารณ์ที่ว่าโลกที่เป็นไปได้ นั้นสามารถจะนำมาใช้ตอบคำถามที่ว่า "เป็นไปได้หรือไม่ที่...?" บางคำถามได้ตรงกับความต้องการคำตอบของผู้ถามหรือไม่⁴⁸ กล่าวคือมีบางคำถามในลักษณะดังกล่าวหรือไม่ที่ผู้ถามไม่ได้ต้องการคำตอบในเรื่องของโลกที่เป็นไปได้?

ผู้วิจัยคิดว่าคำถาม 3 ข้อข้างบนเป็นสิ่งที่ผู้เขียนจะต้องนำมาให้ความสนใจ เพื่อที่ทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นที่ผู้วิจัยเสนอนั้น จะได้รับการขัดเกลาเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อปัญหาในระดับของความคิด ความเข้าใจโดยทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องความจำเป็น (ที่ไม่ใช่เป็นเพียงปัญหาของความเข้าใจในระดับเทคนิคเท่านั้น) ได้อย่างเหมาะสม

คำถามสามข้อดังกล่าวถือเป็นตัวแทนคำถามจากนักปรัชญาในแนวทางที่นิยมใช้ภาษาธรรมดา (ordinary language) มาใช้ในการคิดและแก้ปัญหาปรัชญา ผู้วิจัยเชื่อว่าการทำงานทางปรัชญาที่ให้ความสำคัญกับภาษาด้านน้อยเกินไปไม่ใช่สิ่งที่ควรจะเป็น และมุ่งหวังให้งานวิจัยนี้มีผลให้เราสามารถเชื่อมโยงมันเข้ากับการพูดจาเรื่องความจำเป็นที่เราใช้อยู่โดยทั่วไปได้ในท้ายที่สุด

ยังมีความท้าทายอีกประการหนึ่ง ที่ทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นทั้งหลายจะต้องประสบ คือข้อท้าทายเชิงญาณวิทยา ที่เรียกร้องให้สนใจกับแง่มุมของการแสวงหาความรู้ความเข้าใจในเรื่องของความจำเป็นและเป็นไปได้ด้วย นอกจากการพยายามสร้างความเข้าใจในเรื่องความหมายหรือความสัมพันธ์เชิงการอนุมานของข้อความต่างๆ ที่แสดงความจำเป็นและเป็นไปได้ ทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นที่มุ่งเสนอการตีความกรอบความคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้ นั้น เกือบทั้งหมดทุ่มความสนใจไปอยู่ที่เรื่องของความหมาย จึงละเลยที่จะมองเห็นความสำคัญของการยืนยันความเชื่อ และการหาความรู้เกี่ยวกับโลกที่เป็นไปได้ในความหมายที่ถูกให้ ไม่น่าแปลกใจว่าทำไมถึงมีการให้ความหมายของโลกที่เป็นไปได้ที่เราไม่มีทางรู้ได้เลยว่ามันมีอยู่จริงหรือไม่และอย่างไร อย่างที่ลูวิสเสนอ งานวิจัยนี้เชื่อว่าข้อเรียกร้องทางญาณวิทยาดังกล่าวจะได้รับการให้ความสำคัญมากขึ้นอย่างสำคัญจากทฤษฎีความจำเป็นที่งานวิจัยนี้ต้องการเสนอ

⁴⁷ Ibid., p. 8.

⁴⁸ Ibid., p. 9.

2.5 การนำเอาหมโนทัศน์เรื่องความเป็นสาเหตุมาใช้เข้าใจเรื่องความจำเป็น

ถ้าจะขอให้ท่านอธิบายว่าทำไมท่านจึงคิดว่าอุณหภูมิของเช้าวันนี้อาจจะต่ำกว่าที่มันมีอยู่จริงได้ ทำไมจึงเป็นไปได้ที่ท่านจะไปเกิดที่ประเทศที่ท่านไม่ได้เกิดจริงๆ ทำไมท่านถึงคิดว่ามันจำเป็นที่วันนี้จะต้องมาที่หลังเมื่อวานนี้ ท่านคิดว่าคำตอบที่เราจะให้จะไม่เอะอะไรที่เกี่ยวกับเรื่องของความเป็นสาเหตุเลยหรือ? สำหรับผู้วิจัยนั้นเราสามารถตอบคำถามทั้งหมดข้างบนได้ด้วยคำอธิบายเชิงสาเหตุบางอย่าง ผู้วิจัยอาศัยความเข้าใจเบื้องต้นอันนี้มาเป็นจุดเริ่มต้นของงานวิจัยนี้ และต้องการจะเสนอความเข้าใจที่อยู่ในระดับพื้นฐานที่สุดของงานวิจัยนี้ว่า ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความจำเป็นนั้นสามารถที่จะถูกเข้าใจได้ด้วยข้อเท็จจริงเชิงสาเหตุของสิ่งที่เรากำลังพูดถึง จากคำถามข้างบนสาเหตุของความร้อนหรือเย็นของอากาศจะตอบคำถามเรื่องความจำเป็นของอุณหภูมิ สิ่งที่เป็นสาเหตุให้มารดาของท่านอยู่ในประเทศหนึ่งในขณะที่ท่านเกิดจะให้คำอธิบายกับความจำเป็นไปได้เกี่ยวกับสถานที่เกิดของท่าน สาเหตุเรื่องทิศทางของเวลาจะทำให้เราเข้าใจความจำเป็นในคำถามที่สาม

เท่าที่ผ่านมาในบทนี้นั้น เราได้เห็นปัญหาต่างๆที่พร้อมจะทำทลายเราอยู่เสมอถ้าเราจะมีทฤษฎีของความจำเป็นอย่างหนึ่งขึ้นมา งานที่ผู้วิจัยมุ่งที่จะทำนั้นคือการทำให้กรอบความเข้าใจเรื่องความจำเป็น โดยเฉพาะในเรื่องของความหมายของข้อความที่แสดงความจำเป็นและความสัมพันธ์เชิงการอนุมานระหว่างข้อความเหล่านั้น สามารถเข้าใจได้โดยตรรกวิทยาโมดัลระบบใดระบบหนึ่ง ผ่านอรรถศาสตร์ที่อาศัยกรอบความคิดเรื่องโลกที่เป็นได้มาเป็นตัวให้ความหมาย โดยที่ความหมายของโลกที่เป็นไปได้นั้นจะถูกเข้าใจได้ผ่านหมโนทัศน์ของการเป็นสาเหตุ และจะขอย้ำอีกครั้งหนึ่งว่าความจำเป็นและเป็นไปได้ที่จะถูกพูดถึงเป็นหลักนั้น ไม่รวมเอาความจำเป็นในเชิงตรรกวิทยาเข้าไว้ด้วย และให้เข้าใจความจำเป็นที่สนใจนี้ว่าเป็นความจำเป็นเชิงอภิปรัชญาซึ่งมีความหมายแคบกว่า แต่กระนั้นก็ยังมีความหมายกว้างกว่าแค่ความจำเป็นในเชิงกายภาพ อย่างที่ได้เกริ่นนำไปแล้วในส่วนแรกของบทนี้

สุดท้ายในหัวข้อนี้ ผู้เขียนจะสรุปให้เห็นอีกทีว่าเรามีปัญหาอะไรบ้างที่จะต้องพยายามหาทางออกหรือให้คำตอบที่น่าพอใจให้ได้ เพื่อทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นที่ได้มานั้นจะมีประโยชน์จริง ดังนั้นผู้วิจัยจะต้อง:-

- (1) หาทางแก้ปัญหาที่ใครนัเสนอต่อความพยายามทางปรัชญาที่จะเข้าใจเรื่องความจำเป็น
- (2) ตัดสินว่าระบบตรรกวิทยาโมดัลระบบใดเหมาะที่จะนำมาใช้มากที่สุด เมื่อเราเข้าใจว่าความจำเป็นเป็นสามารถเข้าใจได้ด้วยความเข้าใจความเป็นสาเหตุ
- (3) พิจารณาว่าทฤษฎีของความจำเป็นที่อาศัยหมโนทัศน์เรื่องความเป็นสาเหตุนั้น สัมพันธ์อย่างไรหรือไม่กับการยอมรับทัศนศาสตร์ดะนิยม (essentialism)

- (4) เสนอความเข้าใจเชิงอภิปรายต่อกรอบความคิดเรื่องโลกที่เป็นไปได้ โดยนำข้อวิจารณ์และข้อบกพร่องของแนวทางอื่นมาเปรียบเทียบและสร้างความได้เปรียบให้กับข้อเสนอ
- (5) ตอบปัญหา 3 ข้อของที่ได้พูดถึงไปในหัวข้อ 2.4.5
- (6) ตอบสนองต่อข้อเรียกร้องในเชิงงานวิथाที่มีต่อทฤษฎีทางปรัชญาที่พยายามจะทำความเข้าใจเรื่องความจำเป็นและเป็นไปได้
- (7) ทดลองแสดงให้เห็นว่าเราสามารถจะนำความเข้าใจจากทฤษฎีที่ได้ มาใช้แก้ปัญหทางปรัชญาอื่น ๆ บางปัญหาได้

อย่างไรก็ดีการพยายามตอบปัญหาดังกล่าวนั้นอาจไม่ได้กระทำเป็นลำดับไปอย่างที่ใส่ข้อไว้ แต่จะพยายามตอบในโอกาสต่างๆ ที่เกิดข้อท้าทายเหล่านี้ขึ้น โดยหวังว่าปัญหาทุกข้อจะได้รับการตอบอย่างน่าพอใจในท้ายที่สุด

ในบทต่อไปผู้วิจัยจะพยายามหาวิธีเข้าใจความเป็นสาเหตุที่ไม่ได้อาศัยมโนทัศน์เรื่องความจำเป็นและเป็นไปได้มาเป็นเงื่อนไขของการเข้าใจต่อความเป็นสาเหตุนั้น เนื่องจากเมื่อนำไปใช้สร้างทฤษฎีเกี่ยวกับความจำเป็นที่อาศัยมโนทัศน์เรื่องความเป็นสาเหตุเป็นพื้นฐานแล้ว จะได้ไม่เกิดความววนวน (circularity) ขึ้นในการให้คำอธิบาย อันจะเป็นเหตุให้พลังของการวิเคราะห์ถูกลดทอนลงไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย